

Bladet

NR. 4

Nyt fra bibliotekets kulturskov efterår 2024

GRATIS!

Kultur fra
dit bibliotek

DEBAT

Forbudte bøger

I Malmö har et bibliotek en mission om at samle og formidle forbudte bøger.

SIDE 20

INTERVIEW

Kim Leine

Bliv klogere på forfatteren, der er aktuell med sidste bind i Karoline-trilogien.

SIDE 38

Om H.C. Andersen Litteraturprisen og

Margaret Atwood

Vi tegner et portræt af forfatteren bag
blandt andre *The Handmaid's Tale*

SIDE 8

Den bedste kur mod novemberblues...

Kære læser, jeg holder meget af efterår, når septembers himmel er blå, og træerne fulde af farver. Men så rammer november med regn, blæst og mørke, og mange længes mod mildere tider.

Heldigvis er der lys i mørket, for den bedste kur mod novemberblues er ofte en god bog.

Som småbørnsfamilie giver efteråret anledning til gode læseoplevelser og madpakketure på biblioteket. Med eventyrlige historier bliver novembers tristhed til nærvær mellem børn og voksne.

- Men gamle bøger kræver nutidige forklaringer til børn.

Det er ikke altid nemt at finde en bog til børn: Fanger den deres interesse, er den alderssvarende og... er den politisk korrekt? Der sker, at vi falder over børnebøger fra, da far og endda farfar var knægt. Bøger fra en anden tid, hvor mennesker fra Afrika havde bastskørt, og hvor kvinder var hjemmegående. Hjemme hos os er ingen bøger forbudt. Men gamle bøger kræver nutidige forklaringer til børn.

I dette blad kan du netop læse om forbudte bøger historie, og hvordan vi forsøger at balancere forskelli-

ge hensyn. Du kan også læse om, at vi gerne vil have besøg af dig på dit lokale bibliotek – og særligt på bibliotekerne i oplandet. Her vil vi nemlig gerne skabe levende biblioteker med dine ideer.

Horsens Kommunes Biblioteker afholder igen i år læsefestival for børn og unge, der med et flot program sætter fokus på gode læsevaner. Her i bladet kan du læse om hvad unge ser frem til ved festivalen.

Alt dette og meget mere.

Jeg håber, at du vil benytte efteråret til at søge indendørs på biblioteket, blive medlem af en bogklub, deltage i nogle af de mange arrangementer på biblioteket og til at få læst nogle gode bøger.

Og savner du inspiration, så står et hold dygtige bibliotekarere klar til at hjælpe dig. Og hvem ved: Måske finder du endda en bog, der er forbudt? 📖

Godt efterår og god læselyst.

Med venlig hilsen

Andreas Boesen
Formand for Kultur- og Fritidsudvalget.

Svært ved at læse? Alle artiklerne i magasinet findes også på www.horsensbibliotek.dk, hvor du kan bruge skærm læser og lignende.

Udgiver

Horsens Kommunes Biblioteker
Tobaksgården 12
8700 Horsens

Redaktion

Claus Hagstrøm, Janus Andersen, Marie Hastrup Sørensen, Jette Holst, Anna Mathilde Nielsen og Morten Walther Rasmussen. Se de enkelte skribenter under artiklerne.

Musik til arbejdet – inspiration til dig:

Greene, Patti Smith, Genesis, Ride, Kent, Metallica, Svanborg Kardyb, Kiasmos, SURVIVE, Plaid, Raphaël, Buzzcocks, James Yorkston, John Grant, Francis Cabrel og Billie Eilish.

Ansvarshavende redaktør

Claus Hagstrøm, Biblioteksleder

Tryk & oplag

Grafisk Forum, Horsens, 2000 stk.

Tilrettelægning og layout

Morten W. Rasmussen

Forsidefoto

Margaret Atwood fotograferet af Luis Mora.

Teksten på bagsiden...

På bagsiden af dette magasin finder du et digt fra den aktuelle samling *Om nogle år* af den lokale forfatter Tobias Dalager. Læs mere om ham, LitteraturJam og Poetry Slam på side 28.

Horsens Kommunes
Biblioteker

07 | Kryds og tværs

Hold hjernen i gang, og se om du kan løse den kryds & tværs der gemmer sig på siden.

08 | Margaret Atwood

Den canadiske forfatter byder på litterært mod, spekulative fremtider og et opgør med dydsmønstre.

12 | Forbløffende forsider

Jette har fundet 21 forsider, der alle er udgivet i 2023-2024. Måske er der én af dem, der lokker dig?

14 | Læsefestival

Festivalen LÆS! fået sine helt egne ungereportere – mød Siri og Ella her i magasinet og få et par anbefalinger.

16 | Til børnene

Bog-anbefalinger, find 10 fejl, Dit eller Dat – jo, der er også noget for børnene.

24 | Alt handler om is

Victor Boy Lindholm og Sebastian H. Mernild om deres samarbejde om *Isbogen*, og om hvorfor isen er vital.

26 | Værsgo: Pub Quiz!

Her er chancen for at understrege din enorme kulturelle klogskab og vinde håneretten – det er quiz-tid...

28 | Tobias Dalager og poesien

Digteren Tobias Dalager er bosat i Horsens og aktuell med digtsamlingen *Om nogle år*.

36 | Resteboller

Annas boller af rester gør stor lykke i madpakken, og nu får du opskriften, så kan du selv prøve den af.

37 | Lån lidt ro

Husk, du kan låne legetøj og forskellige taktile og sanse-motoriske materialer til børn fra cirka 0-7 år.

38 | 8 spørgsmål til Kim Leine...

...som fortæller om at ville være sin egen chef.

42 | Som at blive kørt over

Ifølge bandet selv lyder det 'som at blive kørt over af et stort tog' – vi har taget en snak med Plaguemace.

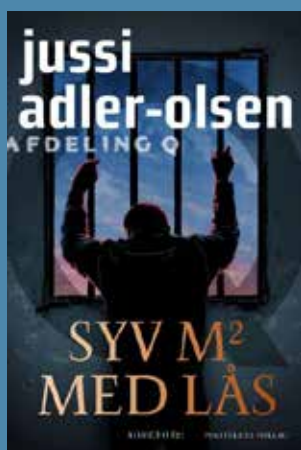

Hvad låner vi?

Vi har kigget i statistikkerne efter **nogle af de mest lånte materialer** i forskellige kategorier. Kig med, og lad dig inspirere af andre.

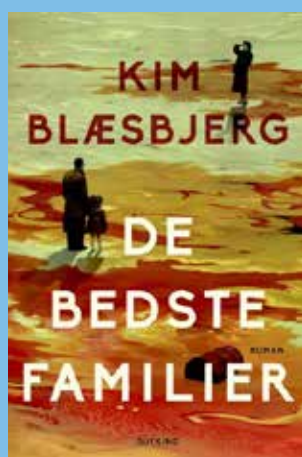
Tekst: Horsens Kommunes Biblioteker | Foto: Diverse forlag

Krimier

1.
Syv m2 med lås
Jussi Adler-Olsen
2.
De hvide nætter
Katrine Engberg
3.
Sår
Sara Blædel
4.
Terminalen
Michael Katz Krefeld
5.
Pilgrim
Jens Henrik Jensen
6.
Det brændende blad
Katrine Engberg

Romaner

1.
De bedste familier
Kim Blæsbjerg
2.
Atlas: Historien om Pa Salt
Lucinda Riley
3.
Under en anden himmel
Mich Vraa
4.
Tre
Valérie Perrin
5.
Jeg hører, hvad du siger
Katrine Marie Guldager
6.
Mørket bag dig
Kirsten Thorup

Billedbøger

1.
Sallys far er sygt pinlig
Thomas Brunstrøm
2.
I form med Tapiren!
Jakob Martin Strid
3.
Sallys far får fodboldfeber
Thomas Brunstrøm
4.
Sallys far bander...
Thomas Brunstrøm
5.
Mimbo Jimbo bygger et...
Jakob Martin Strid
6.
Vitello er stort set storebror
Kim Fupz Aakeson

Alle titler er nogle af de hyppigst lånte materialer i perioden 1. januar-1. september 2024

Kun bøger? | Lån dyner, DVD, brætspil

Du ved det måske ikke, men på biblioteket er der meget andet end bøger og aviser, du kan låne. Du kan f.eks. låne en kugledyne, en computer, kopimaskine og scanner, 3D-printer, møderum, brætspil, legetøj, DVD-film og en ble til de små, hvis uheldet er ude - og dén må du beholde. Ligesom vores anbefalinger.

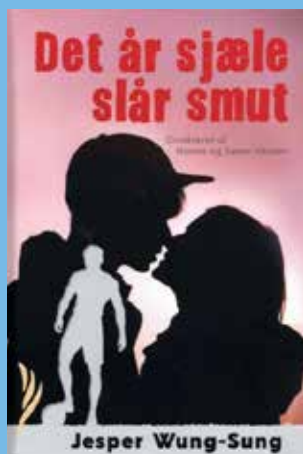
Få anbefalinger
af nyheder
i vores podcast

Og masser af
dugfriske anbefalinger
fra alle os på:

Ungdom

1. *Det år sjæle slår smut*
Jesper Wung-Sung
2. *Fake*
Marie Duedahl
3. *Hjertehåb: Soraya*
Ulrika Louisa Bjerregaard
4. *Jagten - undercover*
Anne-Marie Donslund
5. *21 måder at dø på*
Sarah Engell
6. *Ikke en film med lykkelig...*
Staffan Cederborg

Vinyl

1. *Happier than ever*
Billie Eilish
2. *Harry's house*
Harry Styles
3. *Jeg venter i lyset*
Guldimund
4. *Elendig software*
Zar Paulo
5. *Norman fucking Rockwell*
Lana Del Rey
6. *SOS*
SZA

Letlæst

1. *Et kys*
Santa Montefiore
2. *Dåben*
Kirsten Ahlburg
3. *Svigt og savn*
Søren Nyegaard
4. *Vi skal flytte*
Kirsten Ahlburg
5. *Det blinde øje*
Paula Hawkins
6. *En fremmed i toget*
Priya Basil

"Har I Dixie Mixies rollator?"

I begyndelsen af dette årtusind, hvor jeg var en ung bibliotekar, kom en kvinde hen til mit bord, der dengang var på størrelse med en lille robåd, så der var god tid til øjenkontakt og smil: "Jeg vil gerne låne en bog om vulva", sagde kvinden.

Af Janus Andersen, formidler

Jeg var gammel nok til at vide, at der var tale om de kvindelige kønsdele, men også ung nok til at føle, at det var en svær samtale at gå ind i. Handlede det om kønssygdomme eller kropsforståelse? Måske om noget jeg slet ikke kunne forestille mig? Jeg besluttede mig for en blød indgang til samtalen: "Ja. Er det en specifik bog, du er ude efter – eller noget generelt?"

Efter en lidt famlende og måske også forvirrende samtale fandt jeg ud af, at hun var ude efter en specifik bog, nemlig *Vølvens datter*, første bind i fantasyserien *Jarastavens vandring*. Slet ikke noget, jeg havde kunnet gætte ud fra hendes første spørgsmål.

Referenceinterviewet!

Det, jeg så omstændigt forsøgte mig med, var det, der i bibliotekarkredse kaldes for referenceinterviewet – den samtale, hvor man forsøger at klarlægge, hvad den anden person er ude efter. Eller hvad man selv har brug for at vide for at hjælpe med spørgsmålet. Og det er grunden til, at bibliotekarer ofte stiller spørgsmål, der kan synes dumme eller irrelevante, når man nu selv ved lige præcis, hvad man mener.

Dermed ikke sagt, at det er personen på den anden side af bordet, der laver fejlen. Jeg har selv, med fejlslagen selvsikkerhed, holdt en længere introduktion til litteraturen om moselig ("jeg tænker i al fald, at du skal have fat i P. V. Glob!"), før det blev klarlagt, at vedkommende havde spurgt efter '*Noget om motorcykler*'.

Derfor stiller vi spørgsmål – ikke for at være irriterende, men for at komme til det rette svar.

Ove Ditlevsen

De fleste kender nok scenen fra filmen *Blinkende lygter*, hvor Søren Pilmark bekendtgør, at "Faktisk så er Ove Ditlevsen en af vores største digtere!" Der er noget af den fejlslagne selvsikkerhed, som jeg også udstillede. Og lige den forespørgsel ville de fleste bibliotekarer nok kunne klare uden store problemer, men på en alminde-

lig dag kan vi gå fra at hjælpe folk med at finde bøger til at udfylde ansøgninger om indfødsret eller måske identificere en kunstner ud fra autografen på et maleri. Så vi kan altså ikke vide det hele på forhånd – derfor stiller vi spørgsmål. Processen er grundlæggende trial and error – men det er bibliotekarerne, der samler alle fejlene op, og forhåbentlig bibliotekets brugere, der høster udbyttet.

Fejlene

Information, som man holder på, lærer man ikke af – så på biblioteket snakker vi om de udfordrende spørgsmål. Og om de fejl, vi lærer af. Nogle af de historier, der fortælles i frokoststuen, fortæller hvorfor vi har brug for referenceinterviewet.

De forvanskede titler er en klassiker. Der var bogen "*Dippedutfaldera*". Den viste sig at være *Driver dug, falder regn* af Margit Söderholm. Dixie Mixie med *Rollator* (efterspurgt af en bedstemor) var *Rotator* med Dizzy Mizz Lizzy. Kim Larsen-sangen om duen blev løst, da spørger sang lidt: '*Hvor skal vi hen, lille du?*' Og derfor har vi en bibliotekar, som ikke kan høre "Hvad gør vi nu, lille du?" uden at tænke på, at den handler om en due.

"Oranges and Peaches" krævede mere. Forfatteren hed Charles, men det var først, da spørgeren kom i tanke om, at den skulle være '*biblen indenfor evolutions-teori*', at den rigtige titel kom frem – det var *The Origin of Species* af Charles Darwin. Men nogle gange må man indrømme, at den bog kender man ikke – en kollega skulle til en bogklub, hvor de læste "Ravnen og svesken"; det lyder for så vidt sjovt nok, men heldigvis nåede hun at finde ud af, at de havde læst Malene Sølvstens *Ravnenes hvisken*. Dette blot for at nå hen til to pointer: 1. Man skal aldrig være bange for at spørge på biblioteket. Hvis man laver fejl, så finder vi ud af det sammen. 2. Bibliotekarerne er heller ikke bange for at stille spørgsmål, der kan lyde dumme. Og det er der altså en grund til. Sammen bliver vi klogere. Og nej, vi har ikke Dixie Mixies rollator. Desværre. 🐼

[KRIMI?]

KRYDS & TVÆRS

Det er ikke sikkert, det er en afgørende hjælp, for Janus er en mester udi kunsten at skabe krydsord, men det forlyder, at denne har "et løst krimi-tema". Måske det hjælper dig på vej gennem denne udfordring. Og husk, at man godt kan have det sjovt, selv om det, man laver, er svært. God fornøjelse.

Af Janus Andersen, formidler

	KRIMI-SKURKEN	KASSE-RET 90	→	VINDER	RUBIDIUM	HEKTOLITER	BLOMSTERBLOK	←	KABLERNE 3 ENS	KOMMER	←	HEJSET	TONER	KRIMIHELTE	EMSIG
MORSKABEN															
KRIMISKURK												DONJUAN	TÅBE		
GREN					ORGANISATION	ETIKET							FJERN-SYN		
↑						EDB BJERG			LILLEVEJ BINDE-ORD				2 ENS		
BLÆSTEN		MÅLER VÆRN									UNGER TEGN				
OXYGEN				SPORTS- STÆVNE BÅD			SAL DYS- TERT						UDRÅB TONE		
UNG			KVINDE		SIG!				VIN TIT						
7. BOGSTAV		SVENSK BY SLURK						NYT LØB							
LARM					SPÅDOM FUGLEN								RED- SKAB		
VIL			NAVN					EASER DYRET					KILO PORTEN		
MÆRKE			VÆLTE NAVN							TRISTE FARVE					ENLIG KVINDE
KVÆLSTOF		Ø		TRÆER		TON	PIGE- NAVN		1000		BE- VÆGE JORD				
KRIMIHILT									LAG GUD			VASKET SY			
PÅ LINJE						KRIMI- SKURKE								KALIUM TONE	
KRIMIBIFIGUR															

Portræt

LITTERÆRT MOD, SPEKULATIVE FREMTIDER OG OPGØR MED DYDSMØNSTRE

Den litterære verdensstjerne Margaret Atwood kommer i efteråret 2024 til Danmark for at modtage H.C. Andersen Litteraturprisen. I den forbindelse tegner vi her et portræt af den snart 85-årige forfatter, der har skrevet om skrækkindjagende fremtidssamfund og dybderne i det menneskelige sind – ikke sjældent med et ironisk glimt i øjet.

Af Anne Kathrine Vindvad Laursen, formidler | Foto: Luis Mora

I limaromaner, historisk fiktion, samfundssatiriske fortællinger, feministisk politisk litteratur, essayistik, graphic novels og inderlige digte om fugle. Alt det har canadiske Margaret Atwood gennem mere end 60 år bidraget med til verdenslitteraturen. I sin litteratur leverer hun en sønderlemmende kritik af eksisterende magtstrukturer, religiøs fundamentalisme og klimafor nægtelse – ofte leveret med en skarp ironisk præcision og en beundringsværdig indsigt i både den menneskelige natur og den natur, vi alle burde være forvaltere af.

– Jeg skriver ikke om dydsmønstre, af den simple grund, at sådanne karakterer ville være utroligt kedelige – og ikke menneskelige. Ingen af os er dydsmønstre.

Naturbarnet der blev litterær stjerne

Margaret Atwood blev født i 1939 og voksede op i en primitiv hytte i den canadiske vildmark, hvor hendes entomolog-far studerede insekter. Senere tog hun en akademisk litteraturuddannelse, blev forfatter og vandt som kun 26-årig Canadas vigtigste litterære pris for digtsamlingen *The Circle Game*.

I 1972 udgav hun *Survival*, den første ikke-akademiske guide til canadisk litteratur, der fastslog cana-

disk litteraturs særpræg og adskillelse fra den mere dominerende amerikanske og britiske litteratur. *Survival* gjorde canadierne opmærksomme på deres egen kulturhistorie, og med værket, som stadig er centralt i Canadastudier verden over, slog Margaret Atwood sit navn fast som en uomgængelig canadisk forfatter.

Samme år, nogle år før det senere 70'er opbrud med patriarkatet i litteraturen, kom gennembrudsromanen *Op til overfladen*, hvor en mangefacetteret kvinde udforsker tidligere fortrængte handlinger og gør op med den konventionelle kvindefigur. Romanen behandler brud med konsumerisme og forbundethed til naturen, og med den lagde Atwood to af grundstenene i forfatterskabet, der lige siden har kredset om menneskets forhold til natur og kvinden som meget mere end blot et velvilligt offer.

Slut med kvindelige dydsmønstre

I Margaret Atwoods litteratur beskrives kvinder som komplekse individer frem for polerede bifigurer. Ingen af Atwoods karakterer er sort/hvide, for som hun selv udtaler: "Jeg skriver ikke om dydsmønstre, af den simple grund, at sådanne karakterer ville være utroligt kedelige – og ikke menneskelige. Ingen af os er dydsmønstre". Til gengæld beskriver hun menneskesindets dybder og tydeliggør fortællingens magt, f.eks. når hun skriver om erindring som noget selektivt og flydende.

Romanen *Katteøje* fra 1988 følger en succesfuld kunstner, hvis tanker kredser om barndomsveninden Cordelia og det ondskabsfulde spil, hun i barndommen var udsat for. Men fortælleren er ikke selv helt uskyldig, og

Fakta |

H. C. Andersen Litteraturprisen

Tildeles internationale anerkendte forfattere, der benytter fortælleteknikker, som er inspireret af H.C. Andersens værker. Tidligere modtagere tæller bl.a. J.K. Rowling, Isabel Allende, Haruki Murakami, Salman Rushdie og Karl Ove Knausgård. I 2024 tildeles Margaret Atwood prisen "for brugen af myter, eventyr og fantastiske og spekulative fortællinger til at belyse samtidspolitiske problemer, såvel som for at ophøje såkaldt spekulativ fiktion til en højere kunstform".

romanen beskriver livet som en fortælling i mange versioner: "Man kigger ikke bagud langs med tiden, men ned igennem den, ligesom vand. Somme tider kommer det ene op til overfladen, somme tider noget andet, somme tider ingenting. Intet forsvinder."

Det er, som om Margaret Atwood holder et spejl op for sin læser: vær varsom med at tro på fortællingens sandhed.

Samme varsomhed overfor troen på fortællingen eksemplificerer Atwood i *Røverbruden* fra 1993, hvor tre kvinder danner et venskab, efter de alle har fået stjålet deres mænd af den samvittighedsløse Zenia. De har dog hver deres version af Zenia, der kan opfattes som enten den ultimativt frigjorte kvinde, en forræder af kvindefællesskaber eller en opofrende engel, der redder andre kvinder fra skrappelløse mænd.

I den historiske roman *Alias Grace* (1996), spundet over historien om den virkelige morddømte Grace Marks, er læseren lige så meget i tvivl om sandheden angående mordet som den hukommelsesløse Grace selv. (*Alias Grace* blev i 2017 remedieret til en voldsomt populær TV-miniserie, hvilket bidrog til Atwoods berømmelse verden over). Den psykologiske leg med sandheder er karakteristisk for Margaret Atwood, der derimod synes at opfordre sin læser til at reflektere over virkeligheden og stille spørgsmålet 'Hvorfor?'.

Spekulationer om fremtidige rædselsregimer

Selv er Atwood langt fra et litterært dydsmønster. Tværtimod bekæmper hun genrebetegnelser definerende grænser og modsætter sig at få sine fremtidsfortællinger betegnet som science fiction. I stedet benytter hun termen *spekulativ fiktion*, der beskriver et scenarie som "...virkeligt kunne ske, men som bare ikke helt er sket endnu, da forfatteren skrev bogen. Mine bøger er i den kategori – der er ingen marsmænd." Hvad der derimod er masser af er spekulationer om, hvor mennesker og samfundet er på vej hen.

– Selv om *MaddAddam* er fiktion, så skildrer den ikke nogen form for teknologi eller nogen form for biologiske væsener, som ikke allerede findes, er under udformning, eller som er teoretisk mulige.

I den verdensomspændende bestseller fra 1985 *Tjenerindens fortælling* samler Atwood forbrydelser begået mod kvinder gennem verdenshistorien i rædselsregimet Gilead, hvor frugtbare tjenerinder regelmæssigt voldtages af regimets elite i bestræbelsen på

at producere nye borgere.

Det er et vidnesbyrd om Atwoods fiktions stadige relevans, at tjenerindernes røde kapper og hvide hovedbeklædning verden over er blevet symbol på kampen mod kvindeundertrykkelse. Det blev særligt tydeligt, da en veritabel bølge af tjenerinder dukkede op i kølvandet på trumpismen og gigantsuccesen for Hulu TV-serien *The Handmaid's Tale* (2017).

I 2019 kom Atwoods indtil videre seneste roman, *Gileads Døtre*, for hvilken hun blev tildelt The Booker Price for 2. gang (første Booker Price fik hun for *Den blinde morder* fra 2000, en labyrintisk familieroman med canadisk historie i det 20. århundrede som bagtæppe).

Adspurgt, hvordan hun dog har fundet på et så uhyrligt samfund som Gilead, svarer Atwood, at hun blot beskriver, hvad menneskeheden allerede har fundet på. "Forfattere må fjerne sig fra frygten. Hvis de putter alt det lort, der sker i verden, i deres romaner, ville ingen ud over psykopatiske sadister være i stand til at læse det."

I MaddAddam-trilogien, *Oryx og Crake* (2003), *Syndflodens år* (2009) og *MaddAddam* (2013), bliver menneskeheden næsten udslettet af en pille-båren virus, der efterlader en mareridtsagtig verden befolket af hævngherrige grisevæsner, shampoo-reklamerende mohair-får og en genmanipuleret ny menneskeart.

Atwoods dystopi er en tydelig kommentar til kysnismen i medicinalindustrien og det kapitalistiske samfund og afslører farerne ved at stole blindt på videnskabens landvindinger som eneste svar på menneskehedens store udfordringer. Som Atwood skriver i efterordet til trilogien: "Selv om *MaddAddam* er fiktion, så skildrer den ikke nogen form for teknologi eller nogen form for biologiske væsener, som ikke allerede findes, er under udformning, eller som er teoretisk mulige." Spørgsmålet er så bare, om vi har tænkt os at bruge dem?

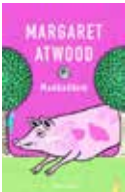
Litterært mod

Senest har Atwood, foruden den fuglefylde digtsamling *Inderligt* (2020), udgivet novellesamlingen *Min onde mor* (2023), der behandler tab af forældre, ægtefæller, venskaber, kæledyr og en verden, der er til at stole på.

Det viser Margaret Atwoods litterære mod, at hun gennem 60 års forfatterskab aldrig har fjernet sig fra frygten for at beskrive samfundet og menneskeheden, præcis som hun har oplevet den: Fyldt med modsætninger og forkerte midler til at opnå en mere perfekt verden.

I efteråret 2024 kommer essaysamlingen *Brændende spørgsmål* endelig på dansk, for at gøre os klogere på spørgsmål som: Hvorfor har mennesker igennem alle tider, i alle kulturer og alle steder fortalt hinanden historier? Hvor meget kan man give af sig selv, før man forsvinder? Og hvordan kan vi leve sammen på denne planet? 📖

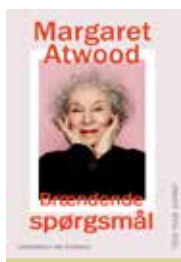
Nogle af de bøger artiklen omtaler

- *The Circle Game* (digte, 1964)
- *Survival*, 1972
- *Op til overfladen*, 1972
- *Tjenerindens fortælling* (1985) —
- *Katteøje* (1988)
- *Røverbruden* (1993)
- *Alias Grace* (1996) —
- *Den blinde morder* (2000)
- *Oryx & Crake* (2003)
- *Syndflodens år* (2009)
- *MaddAddam* (2013) —
- *Inderligt* (digte, 2020)
- *Min onde mor* (noveller, 2023) —

Nyt fra Atwood

Margaret Atwood er aktuell med essaysamlingen *Brændende spørgsmål*. Bogen er udkommet på Lindhardt og Ringhof.

**UDKOMMET
14. OKT. 2024**

Et par ord fra redaktøren...

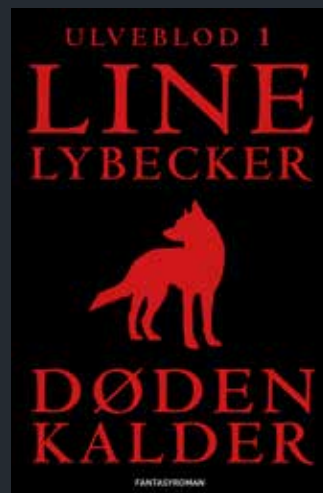
Margaret Atwoods danske redaktør **Sune de Souza Schmidt-Madsen**, litterær redaktør på Lindhardt og Ringhof, fortæller:

"Margaret Atwoods forfatterskab er noget helt særligt. Hun er nok den mest berømte canadiske forfatter nogensinde, og hendes bøger har den særlige kvalitet, at de på en gang er tidløse og altid uhyggeligt aktuelle. På Lindhardt og Ringhof indtager hun en helt særlig plads: Hun var nemlig en af de allerførste forfattere, som Otto B. Lindhardt antog. Første gang Otto og Margaret mødtes var i 1979, og i forlagets 50-års jubilæumsbog husker Margaret tilbage på, hvordan Otto smuglede hende ind i Karen Blixens hus – før det var blevet et museum.

Selv mødte jeg Margaret Atwood første gang i 2014, hvor hun var inviteret til litteraturfestivalen på Louisiana. Det var umuligt ikke at blive fortryllet af hendes glødende karisma. Midt i det pæne, litterære selskab rejste denne lille hvidhårede kvinde sig op og sang "Canada's Really Big" af bandet The Arrogant Worms. Bagefter forærede hun mig teksten, hvorpå hun havde skrevet: "To Sune, sing this with joy". Den tekst hænger i dag i glas og ramme i min stue, og jeg smiler hver gang, jeg ser den og kommer til at tænke på denne ufatteligt seje, modige kvinde og alt det, hun har gjort for litteraturen – with joy.

Sune de Souza Schmidt-Madsen er litterær redaktør på forlaget Lindhardt og Ringhof.

Hvordan vælger du en god bog? Nogle gange læser du måske en anmeldelse i avisen eller på nettet. Nogle gange er det måske anbefalinger fra familie og venner. Og nogle gange falder du måske over en forside, du bare er nødt til at undersøge nærmere.

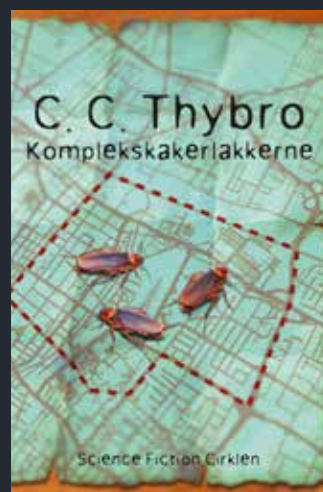
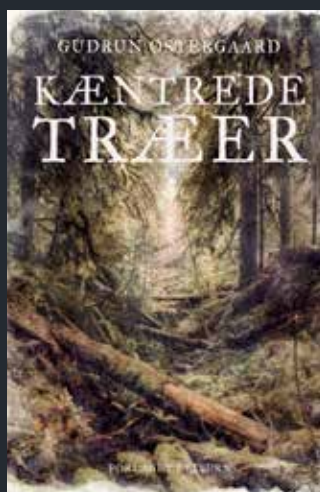
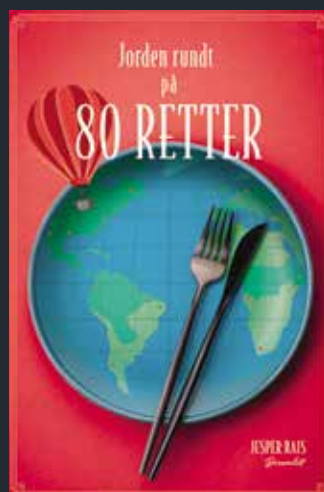
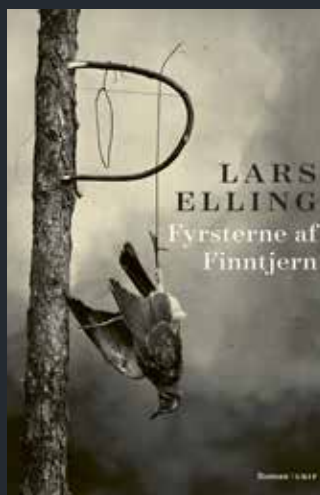
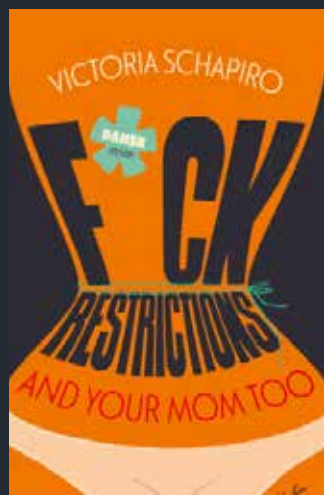
Forsiden kan være afgørende for en bogs skæbne. Hvis forsiden ikke virker, kan bogens indhold være nok så godt. Læserne tager simpelthen ikke bogen op, hvis ikke forsiden fanger deres opmærksomhed.

Det er dog ikke nok, at forsiden er flot. Den skal også afspejle bogens indhold, så læseren ikke føler sig snydt.

Bogens indhold afspejles blandt andet i forsidens valg af farver og skrifttyper. Hvis du f.eks. falder for en romantisk, lyserød forside, men omslaget gemmer en hardcore thriller, bliver du formentlig dybt skuffet. Skrifttypen kan også signalere noget forskelligt. En skrifttype som Comic Sans MS vil eksempelvis passe meget dårligt til en fagbog.

Og der er mange andre elementer, der spiller ind, når det gælder om at lave den helt rigtige forside.

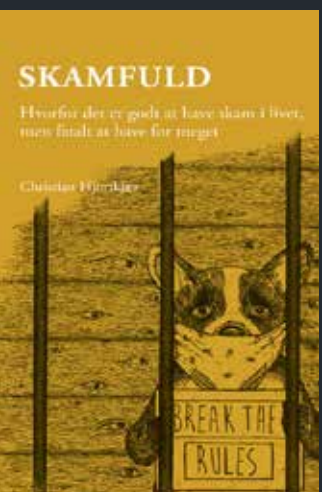
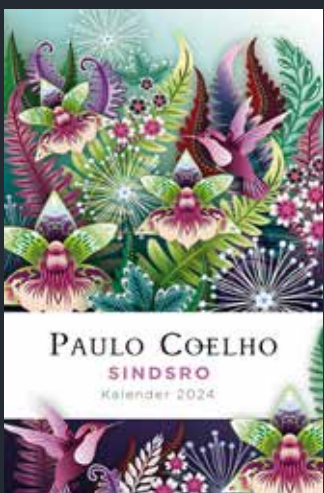
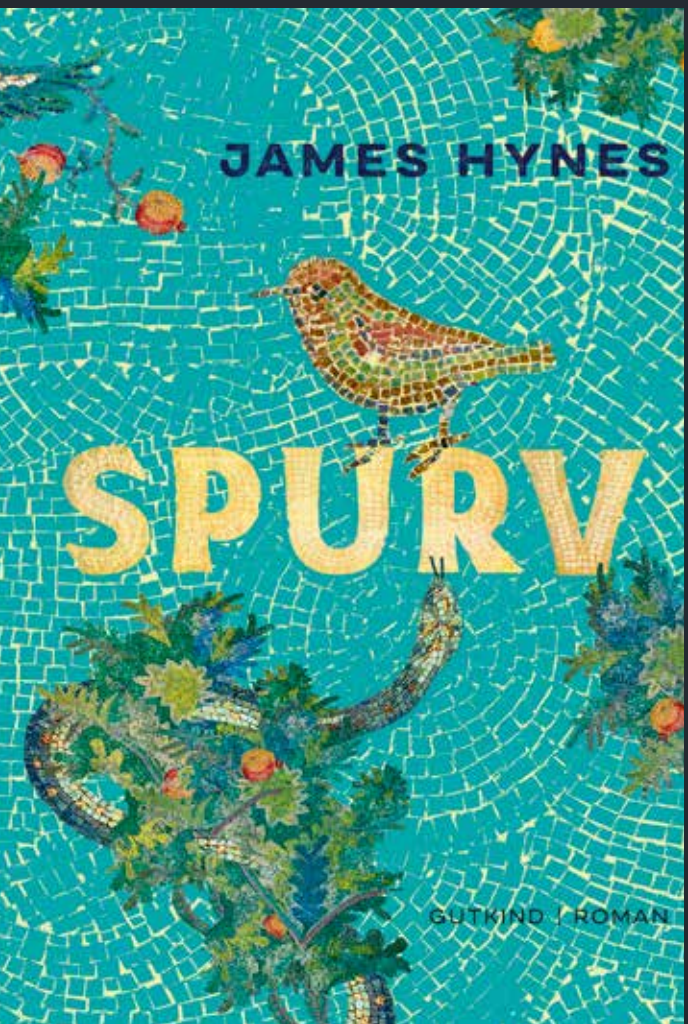
Her er 21 forsider, der alle er udgivet i 2023-2024. Måske er der én af dem der lokker dig? 📖

21 flotte forsider

Her er 21 forsider, der alle er udgivet i 2023-2024, som har lokket mig til at tage bogen ned fra hylden.

Af Jette S. F. Holst, formidler i Foto: Forlagene, Solveig Agerbak, Christian Bach, Manfred Christiansen, Catalina Estrada, Karin Hald, Mikkel Henssel, Helene Kirkegaard, Tom Kristensen, Christinna Lykkegaard Nilsson.

Mød bibliotekets unge LÆS!-reportere!

”Det er vigtigt at man skal græde af en bog.”

Næste år er der igen læsefestival for børn og unge på biblioteket. Festivalen hedder LÆS!, og har i 2024 fået sine helt egne ungereportere, som på bibliotekets Instagramprofil [@horsensbib_boern](#) fortæller om festivalen og anbefaler bøger.

Af Miriam Yasmin Tarp Yamil, formidler | Foto: Jonas Sandager Brammer Møller og forlagene

Jeg var så heldig at møde de to LÆS!-reportere, Ella og Siri, lige inden de skulle til bogklub på biblioteket. Læs med, og hør hvad de siger om bøger, læsning og hvad de glæder sig allermost til på festivalen.

Hvad gjorde, at I sagde ja til at være LÆS!-reportere?

Ella: – Jeg tror, at jeg synes det lød fedt eller sjovt.

Siri: – Ja, det lød sjovt.

Vidste I godt, hvad det var inden, eller tænkte I bare, det lyder spændende?

Siri: – Jeg anede ikke, hvad det (LÆS!-reporter red.) var. Jeg var sådan: hvad er det? Men okay.

Ella: – Jeg synes bare, det lød spændende i den besked Anna (børnebibliotekar red.) sendte, og så ville jeg gerne prøve det.

Hvad glæder I jer mest til på LÆS! 2024?

Ella: – Jeg glæder mig meget til Møgmis-aftenen på mandag (en familieaften med pizza og besøg af forfatter Sophie Soud og tegner Thomas Hjørhaab, der har skrevet tegneserien 'Møgmis' red.).

Siri: – Er Readathon ikke også en del af LÆS!? Det glæder jeg mig til!

Ella: – Det glæder jeg mig virkelig også meget til. Sidste

år var jeg med til det, og der var det rigtig sjovt.

Hvad for nogen bøger kan I godt lide at læse?

Siri: – Jeg kan godt lide alle Rick Riordans bøger. Ja, fordi jeg godt kan lide... han skriver på en sjov måde. Og samtidig er det meget sådan action-fantasy. Det er meget spændende.

Så du kan lide alle hans bøger, ikke kun Percy Jackson-bøgerne?

Siri: – Ja, alle hans bøger. Men jeg kan bedst lide Percy Jackson. Og jeg kan også godt lide Harry Potter. Og Hunger Games.

Du kan godt lide sådan noget med meget spænding og action i?

Siri: – Ja, og at folk dør. Det er bare så trist. Det er vigtigt, at man skal græde af en bog.

Det er vigtigt, at man skal græde af en bog?

Siri: – Ja.

Ella: – Ja, jeg kan også rigtig godt lide Harry Potter. Og så kan jeg godt lide *Kaldet fra Galathea*. Også to'eren og tre'eren. Dem synes jeg er rigtig spændende.

Siri: – De er virkelig gode.

Ella: – Ja dem kunne jeg virkelig godt lide. Det er lidt lige

som Harry Potter med Hogwarts, men så er det bare på et kæmpe skib.

Siri: - Ja i stedet for at lære at være en troldmand, så skal man lære at være en... hvad var det nu det hed?

Ella: - Ja, man skal lære at være en vogter, som kæmper mod Morkinskinna, som er sådan nogen onde nogen. Så handler det også om, at der er fem forskellige kræfter, man kan få, og så skal man vælge hvad man vil være - fx kan man være en shaman, en sigøjner, en druide eller en alkymist.

Herover vores ungereportere - Siri til venstre og Ella til højre - som deltog i LÆS! 2024.

Taler I med jeres venner om bøger?

Siri: - Ja, men de gider ikke lytte til mig (griner red.). Hver gang jeg siger noget, så er de sådan: 'Siri, det skal vi altså ikke snakke om, det er kedeligt'.

Ella: - Ja. Nogen af mine venner kan også godt lide at læse. Måske ikke lige så meget, men de kan også godt lide bøger, og så snakker vi sådan lidt om nogen bøger, som vi begge har læst. Men der er også nogen af dem, de siger sådan: 'ej hvor er du mærkelig, det gider vi ikke snakke om'.

Kendte I hinanden før I startede i bogklubben på biblioteket?

Ella: - Lidt.

Siri: - Vi spiller fodbold og går på årgang sammen.

Vidste I godt, at den anden læste bøger?

Ella: - Ja, det vidste jeg godt.

Siri: - Det kan jeg ikke huske.

Hvor får I inspiration til nye bøger fra?

Siri: Jeg får meget af min storesøster. Og så også fra Instagram.

Ella: - Jeg får også inspiration af min familie, fx min mor. Og også af Anna (børnebibliotekar red.)

LÆS! er bibliotekets tilbagevendende festival for børn og unge, hvor vi fejrer læseglæden med et hav af aktiviteter, forfatterbesøg, kreative workshops og meget mere for skolebørn og familier.

Siri og Ella anbefaler:

Rick Riordan
**Percy Jackson:
Lyntyven**

Nathali og Bettina Liane
**Kaldet fra
Galathea**

J.K. Rowling
**Harry Potter og
De Vises Sten**

Horsens Bladet

SKANDALE:

DER LØBES PÅ BIBLIOTEKET!

"Jamen, den er god nok", udtaler uanfægtet, undrende bibliotekar og understreger, at der er flere ting, man godt må på biblioteket, herunder løbe, trampe, hoppe, rulle, sprutte og grine, spise ved madpakkebordene, råbe, hvine, prutte, hviske, pille næse, kysse (!), tisse på toiletterne og spørge bibliotekarerne om alt. "Biblioteket er nemlig for alle!", slutter bibliotekaren. Så har man hørt det med! Verden er af lave!

BREAKING

FORÆLDRE **NEWS!**

Jette er gæsteprofessor
på Køge Vitselinstitut
med speciale i far-jokes og gåder!

JETTES HJØRNE

Vitser din far kan forstå

Hvad er urmagerens
yndlingsapp?
SVAR: Tiktok

*

Hvad spiser skræddere til
morgenmad?
SVAR: Syltetøj

*

Hvilken ridder har været med i
Vild med dans?
SVAR: Sir Dancealot

*

Hvad sagde manden om
morgenen, før han satte sit
gebis i munden?
SVAR: Haj-tænder!

Anna Banana
anbefaler

det her
er Anna

DiT ELLer DAT!

Hvad foretrækker du?

Læse selv	eller	få læst højt
Læs til musik	eller	læs i stilhed
Se film der hjemme	eller	se film i biografen
Nye bøger	eller	gamle bøger
Sjove bøger	eller	spændende bøger
Paw patrol	eller	Gurli gris
Læs indedørs	eller	læs udenfor
Vafler	eller	pandekager
Få anbefalinger	eller	kig selv på hylden
Popcorn	eller	chips

"Familien Swift"
af Beth Lincoln

Et palæ fyldt med hemmelige
passager, det helt store fami-
lietræf, en skjult skat og et
mordforsøg: Humor, ordspil og
mystik.

Læs de andre sider, kig **IKKE** på de her sider! De er FoRBUDT!

Find 10 (YES 10!) forskelle - hvis du kan...

Der er forskel på de to billeder. Kan du finde forskellene?

"Skyggehøj-bøgerne" af Nicole Boyle Rødtne

Kostskole, romantik, hemmeligheder: Lettilgængelig fantasy med masser af spænding og stemning

"Carl & Dulla" af Carl Quist Møller

En stemningsfuld rammeformtælling om en lidt speciel bondegårdsferie i 1970'erne - kombineret med skøre og skæve løgnehistorier.

OG SÅ SOM
LYDBOG

"Elviras magiske bog" af Christophe Arleston

Graphic novel om magi, søskende og en boghandel i en bus, tegnet i lyse, rare farver.

Rasmus er ekspert
i spil og manga

Ta' re-bus til Horsens Bibliotek

+ b

Savn og sommerfugle

I år var danske **Zenia Johnsen**, som med illustratør Signe Parkins har skabt bogen *PER*, nomineret til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris 2024. Vi har talt med Zenia om bogen.

Af Jette S. F. Holst, formidler | Foto: Zenia Johnsen, Pexels

***PER* er en fortælling om savn og sommerfugle, om barndom og metamorfose, men også om så meget mere. Vil du fortælle lidt om hvordan historien opstod?**

- Måske opstod *PER* allerede i midten af 80'erne, hvor jeg som barn boede i Randers i et socialt boligbyggeri. Her var beton, hårde kanter, trafik, støj, mennesker, men der var også et lille grønt område, som vi kaldte Marken, og her elskede jeg at have en fornemmelse af at forsvinde mellem træer, buske og vilde planter. Og det var her fra Marken, jeg engang bortførte en håndfuld mariehøns for at have dem i en æske hjemme under min seng. Jeg troede, at jeg kunne holde mariehønsene som kæledyr, jeg syntes, de virkede som venlige små væsener, og smukke var de også. Men de døde alle sammen. Jeg havde ellers fodret dem med planter, for jeg vidste ikke, at mariehøns primært spiser bladlus. Og jeg skammede mig virkelig over at have taget ansvaret for deres liv. Jeg følte mig som en morder, og den følelse har jeg aldrig glemt. (Jeg må lige tilføje, at jeg senere er lykkedes med at holde liv i både akvariefisk, kaniner og adskillige golden retrievere.)

Lidt mere konkret opstod *PER* også, fordi illustratoren Signe Parkins en dag skrev til mig: "Vi burde lave en bog om sommerfugle sammen." Ideen var opstået i Signe, efter at vi ivrigt havde talt om de tusindvis af sommerfuglelarver, jeg igennem et årti har passet hver sommer.

- På en eller anden måde er alt i historien om *PER* nemlig sandt - også det, som ikke er sket i virkeligheden.

Jeg arbejder altid på den måde, at historierne finder mig, jeg finder ikke dem. Jeg kan ikke bare sætte mig ned og "finde på", og jeg havde ikke lige mødt en historie om sommerfugle i mine tanker, så i første omgang tænkte jeg ikke, at det ville ende med en bog,

men så vågnede jeg en morgen med en sætning på hjernen, den gentog sig selv som en melodistump: "Engang havde jeg seks små skinnende mariehøns". Jeg skrev sætningen ned, og resten af historien fulgte helt af sig selv, fordi efter den her første virkelig insisterende sætning vidste jeg, hvad der skulle ske, jeg kendte allerede hele historien, jeg skulle bare lige komme i tanke om det, for på en eller anden måde er alt i historien om *PER* nemlig sandt - også det, som ikke er sket i virkeligheden.

Du har jo skrevet flere bøger, men det er første gang, at du arbejder sammen med illustratør Signe Parkins. Hvordan kom samarbejdet i stand?

- For mit vedkommende blev samarbejdet etableret, fordi Signe spurgte og dermed kickstartede min hjerne med en konkret ramme: Noget om sommerfugle. Og selvom Signe og jeg ikke kender hinanden privat, så har vi haft nogle personlige samtaler på mail, der gjorde, at jeg var klar over, at vi vidste nogle af de samme ting. Vi havde mødt den samme slags voksne, vi er næsten jævnaldrende, vi er jyder, vi er begge den type, man ikke rigtigt får noget ud af jage rundt med, vi deler den samme længsel efter at nyde detaljer i planter, ligesom vi begge synes, insekter er prægtige og vigtige væsener. Det var et ret godt udgangspunkt.

Selve samarbejdet om *PER* er foregået på den enkle måde, at mens jeg skrev, forestillede jeg mig et barn, en slags sammensmeltning af Signe og mig, samtidig forestillede jeg mig, hvordan Signes streg ville kunne vokse vildt igennem værket. For da Signe fik teksten, blev det hendes. Jeg har ikke blandet mig i hendes arbejde, ligesom hun jo heller ikke blandede sig i mit. Sådan er det i øvrigt altid som udgangspunkt, når jeg laver et værk med en illustratør. På en måde er det som at få filmatiseret sin fortælling, synes jeg.

Med *PER* har jeg oplevet en del af Signes valg som noget intuitivt mellem os. Og jeg synes, det var virkelig dejligt at skabe *PER* sammen med hende, jeg oplevede, at værket opstod af en fin genklang mellem det, vi hver

især kan, og vores individuelle forståelse af verden, jeg følte mig virkelig genkendt af Signes illustrationer – og jeg ville da i øvrigt ønske, jeg havde en tidsmaskine, så jeg kunne rejse tilbage til Randers i midten af 80'erne og fortælle mit 10-årige selv, at nok er jeg mariehøne-morder, men der skal nok komme noget godt ud af selv dét engang.

Du er selv en dygtig tegner, og jeg har læst, at du ser dine fortællinger i billeder, mens du skriver dem. Har du lyst til engang at illustrere en historie selv?

– Jeg tegnede, før jeg skrev. Da jeg var barn, lavede jeg tegneserier og andre illustrerede fortællinger. Det første planlagte og bevidste værk, jeg lavede, da var jeg 6 år, bestod mest af illustrationer og hed: *FAR*. Min far hed Per, så på en eller anden mærkelig måde opstod *PER* måske endnu tidligere end det med mariehønsene...

Jeg har i en del år taget tilløb til at illustrere mine egne historier, og flere af dem har jeg faktisk forsøgt at illustrere, f.eks. *Billy smiler rødt*, som heldigvis endte med at blive illustreret af Tom Kristensen. Der er en helt særlig energi, når nogen illustrerer ens ord, et eller andet med en resonans, når et billedbogsværk er skabt af to forskellige mennesker, ja, eller flere. Men for mit vedkommende handler det også om, at på den måde føles værket mindre ensomt, tænker jeg lige spontant.

-Jeg skriver primært børnelitteratur, fordi jeg synes, børn er vigtige, og mit ønske er, at de også føler sig vigtige.

Jeg synes aldrig, det er ensomt at sidde og skrive, men jeg synes, det kan være ret ensomt at udgive. Helt overordnet synes jeg også, at vi har så mange dygtige illustratører i Danmark, at jeg reflekterer, at nok kan jeg tegne – men kan jeg illustrere!? Men jeg vil så lige nævne, at jeg selv illustrerede forsiden til romanen *Hjerne-skælv* – og det gav mening for mig, ingen usikkerhed der, så jeg vælger at konkludere, at jeg helt enkelt blot mangler at skrive den helt rigtige historie til mig selv.

Jeg ved, at du selv ligesom bogens hovedperson er sommerfugleven. Hvorfra stammer den fascination?

– Jeg har altid været optaget af det, som kribler i naturen, og er egentlig ikke mere fascineret af sommerfugle end af f.eks. oliebillen – men i 2013 var det, at min svoger, Niels, kom med et gammelt akvarium til mig. Han havde lavet et nyt låg med tyndt net, og sammen ledte vi efter sommerfuglelarver. Dengang var jeg væsentligt funktionsnedsat efter en ulykke og lang sygdomsperiode, så jeg havde svært ved at koncentrere mig om at læse, se tv og andre ting. Men sammen plukkede vi sommerfuglelarver, og herefter brugte jeg en del tid

på bare at se ind på dem, hvor et nyt og spændende univers foldede sig ud. Jeg faldt i sommerfuglegryden, så i dag ved jeg meget om især larver og pupper. Den viden var vigtig for mig at få med i *PER* – og der i bogen, hvor barnet laver lister over ting, hun indser med larver, pupper og sommerfugle, var så rare for mig at skrive. Jeg følte mig forbundet til både noget meget stort og noget meget småt.

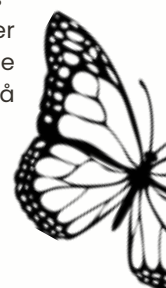
Man kan godt kalde *PER* for en langsom bog, der kræver fordybelse, og selvom det er en børnebog, taler den også til voksne. Tænker du over modtageren, når du skriver?

– Jeg skriver primært børnelitteratur, fordi jeg synes, børn er vigtige, og mit ønske er, at de også føler sig vigtige. Jeg ønsker, at børn føler sig kloge, jeg synes, det er vigtigt, at der udkommer bøger til børn, som har lidt mere substans end noget med prutter, men noget, de kan spejle sig i, forbinde sig med og blive udfordret af.

Noget af det mest afgørende i mit liv var at lære at læse. Det gav mig så meget frihed, så mange eventyr, så mange ideer – og en stor indsigt i andre måder at se, opleve og forstå verden og andre mennesker på.

Her i 2024 er vi en virkelighed med konstante inputs, streaming, evighedsscrolling og det, som nogle betegner som et 'opmærksomhedstyveri' – på den lidt dystre baggrund synes jeg, at litteraturen tilbyder noget vigtigt – især i forhold til børn. Det nærvær, den måde at være sammen på, som man kan have om en billedbog, det er en måde at komme til stede i verden lige dér, hvor man er. Det lyder gammeldags og sentimentalt, og jeg indrømmer da også, at jeg er et menneske med en stor analog længsel, men jeg er overbevist om, at vi går glip af noget essentielt, hvis vi ikke fastholder et forhold til litteraturen og lærer vores unge at få det.

Jeg synes faktisk, det er en svær tid at være forfatter i, men det er også en svær tid at være læser i – netop fordi der er så meget, der konkurrerer om vores opmærksomhed. Litteraturen er ikke understøttet af svimlende milliarder og de stærke markedsstrategier, tech-giganterne styrer vores virkelighed med. Jeg er meget taknemmelig for, at vi stadig, trods bibliotekslukninger, har så mange biblioteker i Danmark – det er jo helt særlige kulturelle frirum, som er så væsentlige for både for vores demokrati, vores kultur – men også for vores fantasi. 🦋

Debat: Når bøger bandlyses

Kulturer på kollisionskurs

Siden middelalderen har man stemplet bøger upassende og forbudt dem, og det skrevne ord skaber stadig kontroverser verden over, hvor debatten om bandlyste bøger lever i bedste velgående. Tag med til Malmö, hvor et bibliotek har gjort det til sin mission at samle og formidle de forbudte bøger.

Af Thomas Behrmann, formidler | Foto: Pexels

Bøger og det skrevne ord har gennem tiden været jaget vildt i alle afkroge af verden. Nogle er det stadig, og nye kommer til. Fremstillinger af køn, klasse og religiøs overbevisning er nogle af de markører, der kan skabe splid på tværs af kulturer og i sidste ende få bøger bandlyst i forskellige verdensdele. Og når kulturer kolliderer, er tændsatsen og det helt centrale spørgsmål i konflikten ofte, hvor langt vi kan strække ytringsfriheden.

Fra Orwell til Harry Potter

Listen af bandlyste bøger frem til i dag er meget lang og strækker sig over både børne- og voksenlitteratur. Eksempelvis har Salman Rushdies *De sataniske vers* været bandlyst i over tyve lande i Asien og Afrika siden udgivelsen i 1988. Også Dan Browns bestseller *Da Vinci mysteriet* har været forbudt i snart 20 år i en lang række lande i Mellemøsten. Og George Orwells klassiker *1984* var også udsat for totalt forbud i Sovjet fra udgivelsen og indtil slut-80'erne grundet dens skarpt kritiske og satiriske fremstilling af kommunismen og det sovjetiske styre.

J.K. Rowlings populære fantasyserie om troldmanden Harry Potter er heller ikke gået fri. Bøgerne, der ellers fik et hav af børn til at finde/genfinde glæden ved læsning, er i flere sammenhænge blevet udkældet og bandlyst i kristne sammenhænge i både England og USA. Dommen er, at bøgerne promoverer satanisme og heksedyrkelse.

I den seneste tid har der været stor diskussion om, hvad børn skal læse i skolerne i USA, hvilket har resulteret i, at antallet af forbudte bøger i 'The Land of the free' er vokset til nye højder. De nytilkomne i bunken af bandlyste bøger er primært titler, der beskæftiger sig med LGBT+ - og raceproblematikker, hvilket har store konsekvenser for minoriteter og for fornemmelsen af at høre til.

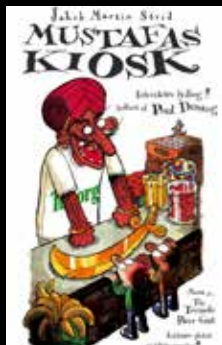
Det frie ord får mange hylde meter i Malmö

Et andet sted i verden, nemlig i Malmö, har man taget et træk i en anden retning. For her har man med ytringsfriheden in mente skabt et modsvar og åbnet et selvstændigt bibliotek til at huse netop de forbudte bøger og gøre dem tilgængelige for offentligheden.

Dawit Isaak-biblioteket hedder det og er opkaldt efter den svensk/eritreanske journalist og forfatter af samme navn, som har siddet i fængsel i Eritrea uden rettergang siden 2001 på grund af offentliggjort kritik mod regimet.

Biblioteket er en del af Malmö Stadsarkiv og åbnede dørene i 2020. Det var som en del af friby-ordningen ICORN, som er et verdensomspændende projekt, der bl.a. handler om at gøre sin by til et fristed for f.eks. kunstnerisk produktion. Tanken med biblioteket er at skabe et demokratisk rum rettet mod den brede befolkning og ikke blot mod specialister og forskning. Et rum, hvor spotlyset kan skinne på kunstnerisk frihed og retten til at ytre sig - i dette tilfælde i bøgerne.

For som Ulrika Ahlberg, bibliotekar på Dawit Isaak-

4 eksempler på bøger der er blevet bandlyst, omskrevet eller forsøgt forbudt: *Mustafas kiosk* af Jakob Martin Strid blev i 2013 trukket tilbage fra forlaget i Sverige og fjernet på flere biblioteker med begrundelsen, at den gav et stærkt racistisk og negativt billede af muslimske mænd. Den nyeste engelsksprogede genudgivelse af Ian Flemings James Bond-serie er også kigget efter i sømmene, så ord og sætninger, der kan støde, er blevet omformuleret. I to af Astrid Lindgrens elskede Pippi Langstrømpe-bøger er ordet "neger" blevet erstattet i nyere udgaver, og da Thomas Rath sack udgav bogen *Jæger – i krig med eliten*, forsøgte det danske forsvar at forbyde den, da de mente, den indeholdt oplysninger, der kunne true Danmark.

Biblioteket, siger, så betyder en forbudt bog jo, at der er nogen, der har ville forhindre den i at blive læst og dermed også forfatterens stemme og holdning i at blive hørt. Det vil biblioteket gøre opmærksom på og dermed være med til at give indsigt i spørgsmål, som grundlæggende vedkommer os alle.

"Fri kunst og journalistik giver os andre perspektiver, en udforskning af verden i både det store og det små samt en generel forståelse af, hvad det vil sige at være menneske," påpeger Ulrika.

Det er et synspunkt, som vi herhjemme tager for givet, men som i mange lande og kulturer kan anses for at være moralsk fordærvende og systemkritisk.

- Antallet af autoritære regimer stiger i verden, og det drejer sig ofte om ledere, der vælges i demokratiske valg i velfungerende demokratier, men derefter reformerer de demokratiske rettigheder væk.

Kulturen står ofte først for skud

Selvom forbud mod bøger kan virke fjernt og fiktivt i Danmark, er debatten højaktuel i Sverige, hvor en sti-

gende højreradikal politisk indflydelse retter skytset mod repræsentation af kulturer på bl.a. biblioteker. Så måske er det vigtigere nu end nogensinde før med et tiltag som Dawit Isaak-biblioteket i Malmö. For som Ulrika siger, lever kun 8% af verdens befolkning i dag i fuldgyltige demokratier ifølge den seneste statistik på området.

"Vi er nede på niveauer som før murens fald og øst-blokkens opløsning i 1989. Antallet af autoritære regimer stiger i verden, og det drejer sig ofte om ledere, der vælges i demokratiske valg i velfungerende demokratier, men derefter reformerer de demokratiske rettigheder væk. Vi ser det i f.eks. Ungarn, Indien og Tyrkiet. Det sker ofte gradvist, og det første område, der rammes, er ofte friheden inden for kultursektoren og massemedierne".

Ikke alle typer forbudte bøger får plads

Og samtalen om demokratiets tilstand skal holdes i kog. Bibliotekets projekt med at indsamle og fremvise litteratur, der i nogle lande er forbudt, er en vigtig brik, som maner til undren, nysgerrighed og debat. Hvorfor forbyder man bøger? Hvem bestemmer det? Og hvilke konsekvenser kan det have?

Spørgsmålene, der opstår, når folk bliver eksponeret for bibliotekets samling, er mange og skaber dialog mellem både de enkelte borgere, men også i en større social og politisk kontekst.

"At samle og fremvise litteratur samt diskutere hvor, hvornår og hvorfor kultur forbydes eller

er kontroversiel, er en god indgang, som mange kan relatere til. Vi har egentlig ingen svar, men mange interessante spørgsmål,” fortæller Ulrika Ahlberg og fremhæver i samme ombæring, at det ikke er alle typer af forbudte bøger, biblioteket kan lægge hylde meter til.

For biblioteket er underlagt svensk lovgivning og kan derfor ikke have bøger stående, der er ”dømt” for f.eks. injurier, børnepornografi, hadefuld tale eller andre lovovertrædelser. Og naturligvis heller ikke bøger, der kan udgøre en fare for personalets liv.

Brødrene Løvehjerte har været bandlyst i det tidligere Tjekkoslovakiet, da man var bange for, at bogen kunne opfordre til oprør. Tv. Ulrika Ahlberg og th. Mia Dahlqvist fra Dawit Isaak-Biblioteket. Foto: Sanna Dolck Wall.

Mustafas kiosk

Der ligger et stort detektivarbejde bag at få fyldt hylderne med bandlyste bøger. Og skulle du vælge at slå vejen forbi Malmö og besøge biblioteket, finder du bøger fra hele verden – også et udvalg af både svenske og danske titler.

For selvom vi på vores breddegrader lever i lande, hvor ytringsfrihedens rammer er vide, så rammer litteraturen jævnligt ømme punkter og krænker læsere. Og endda i en sådan grad, at flere bøger enten bliver omskrevet eller forbudt.

”Den seneste bog, der blev forbudt ved domstol i Sverige, var en bog ved navn *Märit* af Ing-Marie Eriksson, som var en såkaldt nøgleroman, der foregik i en lille by i Jämtland, hvor de virkelige personer bag romanfigurerne blev vurderet til let at kunne identificeres. Romanen blev dømt for injurier i 1967,” fortæller Ulrika Ahlberg.

Og af eksempler fra nyere tid nævner hun Stina Wirténs børnebogsserie *Lilla Hjärtat*, som blev anset for at fremstille racistiske stereotyper, og det samme var gældende for *Mustafas kiosk* af den danske børnebogsforfatter og tegner Jakob Martin Strid.

– Som førnævnte George Orwell i sin tid stod fast på, så betyder friheden kun noget, hvis den også indebærer retten til at fortælle folk dét, de ikke vil høre.

Kamp for demokratiet

Dawit Isaak-biblioteket er blevet taget godt imod af den svenske befolkning, selvom der også har været kritiske røster iblandt. Men biblioteket vil gå langt i missionen med at fremvise og formidle det frie ord og har indgået samarbejder med bl.a. universiteter og med tidsskriftet Svenska PEN, som er en fraktion af en global sammenslutning for forsvaret af det frie ord. Sammen med sidstnævnte arrangerer biblioteket bl.a. også Banned Books Week i Sverige.

For bandlyser vi de skrevne ord, risikerer vi, som Ulrika siger, vores vigtigste demokratiske frihedsrettigheder og i sidste ende det demokratiske samfund, hvori ytringsfrihed og fri meningsdannelse helst skal være de stærkest støbte grundpiller.

At forbyde bøger sender et stærkt signal.

Og i allersidste ende gælder det vores frihed. Og som førnævnte George Orwell i sin tid stod fast på, så betyder friheden kun noget, hvis den også indebærer retten til at fortælle folk dét, de ikke vil høre.

God læselyst. ■

Fakta |

Dawit Isaak-Biblioteket

Dawit Isaak-Biblioteket i Malmö er en del af Malmö Stadsarkiv og åbnede dørene i 2020 som en del af friby-ordningen ICORN – et verdensomspændende projekt, der bl.a. handler om at gøre sin by til et fristed for f.eks. kunstnerisk produktion. Biblioteket er opkaldt efter den svensk/eritreanske journalist og forfatter, som har siddet i fængsel i Eritrea uden rettergang siden 2001 på grund af offentliggjort kritik mod regimet.

Vi brænder for

Litteratur...

Litteraturdage

I september byder vi på to dage med fordybelse i litteratur.

Se mere på hjemmesiden

Læsekredse

Lige fra bogklubber for børn og voksne til læsekredse og litteratursaloner

Se mere på hjemmesiden

Følg biblioteket
og få læsetips og
nyt om litteratur

Månedens forfatter

Hver måned stiller vi skarpt på en forfatter i vores Litteratursalon.

Se mere på hjemmesiden

Årets bøger

Vi fortæller om vores favoritter fra det forgangne år

Se mere på hjemmesiden

Foredrag & Verdensmål

Alt handler om is

Victor Boy Lindholm og Sebastian H. Mernild fortæller i et af efterårets foredrag om deres samarbejde om *Isbogen*, og om hvorfor isen er så vital, at alt faktisk handler om is. Læs med her og sæt kryds i kalenderen.

Af Marie Hastrup Sørensen, formidler | Foto: Pexels

Sæt kryds i kalenderen

Foredrag om Isbogen

Kom til foredrag med Victor Boy Lindholm og Sebastian H. Mernild om isens fortryllende verden den 28. november 2024 kl 19.00 på Horsens Bibliotek. Vi giver en kop kaffe eller te, medbring meget gerne egen kop. Arrangementet er et samarbejde mellem aftenskoler og biblioteker i Horsens Kommune.

Victor Boy Lindholm begynder sit forord til *Isbogen* – *Hvordan isen har formet vores verden og kommer til at forandre alt* således: "Denne bog handler om is, og i virkeligheden handler alt om is". Lindholm er forfatter og journalist, senest aktuel med digtsamlingen *isblåt som det blå blå isbjerg* (2024), og *Isbogen* er et samarbejde mellem ham og glaciolog, professor i klimaforandringer og leder af SDU's klimacenter Sebastian H. Mernild. Et samarbejde mellem digteren og videnskabsmanden.

Uoverskueligt stort

"I virkeligheden handler alt om is". Den sætning kan få alting til at virke lige så uoverskueligt stort som en stjernehimmel en frostklar vinternat. Samtidig giver den en fornemmelse af, at nogle vigtige brikker endelig falder på plads. Med sætningen understreger Lindholm bogens vigtigste pointe og greb, nemlig at alt faktisk hænger sammen på den ene eller den anden måde. En direkte konsekvens af dette må derfor være, at alt

må belyses fra alle sider af vores begrebsverden for at komme til sin ret. Ved at blande kulturhistorie, naturvidenskab, biografi og lyrik opnår bogens to forfattere både at give læseren viden om, hvad is egentlig er for en størrelse, og en forståelse af, hvorfor den er vigtig.

Lindholm og Mernilds fælles mission med bogen er netop at undersøge menneskes forhold til is "... fra de tidligste kulturer, der levede og gik under med istiderne, til den græske eventyrer Pytheas fra Massalia, der 325 før vor tidsregning rejste mod nord og opdagede, hvad han dengang kaldte Thule", og frem til nutidens målinger og forskning, som kan pege på nogle af de af scenarier, vi kommer til at stå overfor i fremtiden, hvis udviklingen fortsætter som nu.

Løsninger i ukendte sammenhænge

Digteren kan prikke til vores følelser og få os til at mærke, hvad der er på spil. F.eks. når Lindholm i digtsamlingen *isblåt som det blå blå isbjerg* skriver: "husker du de isblå isbjerge/vil en datter sige/mens hun reder

Biblioteket og Verdensmålene

Danske folkebiblioteker har i disse år et stigende fokus på FN's 17 Verdensmål for bæredygtig udvikling gennem bl.a. arrangementer, borgerinddragelse og nye bæredygtige tiltag. Det gælder også Horsens Kommunes Biblioteker, der i starten af 2024 er blevet verdensmålscertificeret som en del af denne indsats. Læs mere om certificeringen på bibliotekets hjemmeside.

Det samarbejde, vi i *Isbogen* ser mellem digteren og videnskabsmanden, er et fint billede på bibliotekets arbejde med verdensmålene, fordi bogens to forfattere giver lige dele plads til isens kulturhistorie og naturvidenskaben bag. Begge vinkler er vigtige for virkelig at forstå betydninger og konsekvenser, for at få hele billedet tegnet op.

Heldigvis rummer bibliotekerne materialer om alle former for videnskab samt kunst og kultur, så man skal ikke gå langt for at få understøttet sit videbegær fra flere forskellige vinkler. Og så kan du selvfølgelig låne *Isbogen* på biblioteket eller som ebog og lydbog på eReolen.

sin datters hår/faren der svarer/ja/en historie/et minde/der ikke længere er tilgængeligt”.

Og videnskabsmanden kan med sine prøver, analyser og resultater forklare vores faktahungrende del af hjernen, hvilke nuværende forhold på kloden, der kan resultere i, at Lindholms digt bliver til virkelighed for vores døtres døtre. At de isblå isbjerge faktisk kan blive historie og minder, der ikke længere er tilgængelige. Samtidig kan han, videnskabsmanden, hjælpe os med løsningsmuligheder for at forhindre den udvikling.

Hvis vi vil.

Og det vil vi, når vi gennem digtet på egen krop kan mærke, hvor ondt det gør, at vores døtres døtre aldrig får muligheden for at se de isblå isbjerge.

Lyrik og naturvidenskab kan selvfølgelig en masse på egen hånd, og man skal ikke nødvendigvis altid flette alting sammen.

Men når man gør, når man nedbryder siloerne mellem f.eks. videnskab og kunst, kan hidtil usete sammenhænge og måske endda løsninger dukke op.

Om forfatterne

Victor Boy Lindholm er forfatter og journalist. Han skriver om vores forhold til verden ved at undersøge begreber som natur, maskulinitet, økologi og kapitalisme. Han har udgivet syv bøger, bl.a. essaysamlingen *Stræk Tiden* (2020), romandebuten *En del af hjertet går ud af kroppen* (2022) og senest digtsamlingen *isblåt som det blå blå isbjerg* (2024). *Isbogen* (2023) er skrevet i samarbejde med Sebastian H. Mernild.

Sebastian H. Mernild, ph.d. og dr.scient., er glaciolog, professor i klimaforandringer og leder af SDU's klimacenter. Han har tidligere været administrerende direktør ved Nansen Centeret i Bergen og prorektor ved Syddansk Universitet. Desuden har han været forfatter på de to sidste hovedrapporter for FN's Klimapanel, og så er han medforfatter til bogen *Da kulden forsvandt* (2022). I 2018 modtog han DR's formidlingspris, Rosenkjærprisen. 🌊

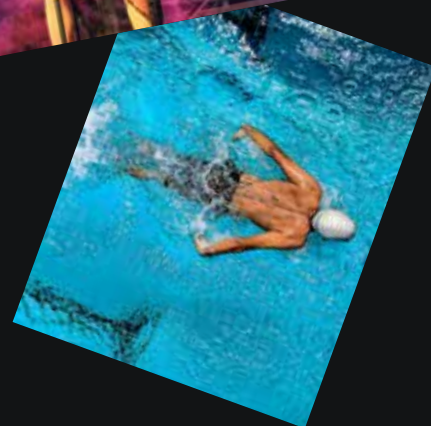
Le Petit — ooo

PUB QUIZ

Cr  e par Jette S. F. Holst

Fakta | Om pub quizen

Pub quizer opstod i Storbritannien i 1970'erne, hvor de lokale pubber brugte dem til at trække gæster ind på de stille aftener. En pubquiz består ofte af en række runder med spørgsmål om forskellige emner. Man kan både stille op alene eller som hold, for alle konkurrerer mod alle. Udover papir og kuglepen er hjælpemidler forbudte, s   ikke noget med at hive telefonen frem, hvis du kommer i tvivl om svarene. Det overordnede tema i denne pub quiz er litteraturens verden. Held og lykke. Du f  r brug for det. Og hvis du ikke g  r, s   vinder du nok.

Musik

1) Hvilken dansk krimiforfatter, der bl.a. har skrevet serien om Lars Winkler, var med til at starte bandet Redlands, der i 1991 spillede på Roskilde Festival på Orange Scene?

2) I Anne-Marie Veds   Olesens *Lucie* fra 2018 er hovedpersonerne til Danmarks største udendørs metalfestival, som finder sted på Refsh  le  en i København, i begyndelsen af romanen. Hvilken festival?

3) Vinderne af konkurrencen om en ny grundlovssang blev *Der hvor du har hjemme*. Bag sangen står en forfatter og en højskolelærer, som har ladet sig inspirere af folkemusik, ytringsfrihed og ord som hadbesked og hamsterhjul. Forfatteren er bl.a. kendt for *Mod midnatssolen*, der er udkommet i 2024. Hvem er forfatteren?

4) Hvilken australsk forfatter og sanger står bl.a. bag romanen *Bunny Munros død* og musikalbummet *Murder Ballads*, der indeholder en duet med Kylie Minogue?

5) Han var forsanger i Steppeulvene og fik udgivet en række digte i 1960'erne. Hvem er forfatteren?

Le Petit PUB QUIZ

Du ved jo godt, at du er den klogeste. I familien, blandt vennerne og blandt kollegaerne. Men ved de det? Her er chancen for at understrege din enorme kulturelle klogskab og vinde håneretten... i hvert fald indtil den næste quiz. For vi har sat vores *quiz-créatrice extraordinaire* **Jette S. F. Holst** på sagen, og, *voilà*, 25 sjove og lærerige og litterære spørgsmål til dig. Og dit hovmod. Det var så lidt. Eller *je vous en prie!* Fordi alt er lidt finere på fransk.

Mad

Film

6) Hvem har skrevet bøgerne bag filmen "Dune"?

7) Niels Søndergaard udgav i 2020 en krimi, hvor kapitlernes overskrifter alle var filmtitler. Hvad hedder bogen?

8) Ernest Hemingway skrev i 1940 en roman om en amerikansk frivillig i den spanske borgerkrig, som forelsker sig i en lokal kvinde, der også er involveret i kampen mod fascisterne. Romanen blev filmatiseret med Gary Cooper og Ingrid Bergman i hovedrollerne. Hvad hedder filmen?

9) En kendt skuespillerinde dukker pludselig op i boghandleren Williams butik i filmen fra 1999 med Julia Roberts og Hugh Grant i hovedrollerne. Hvad hedder filmen?

10) I 2018 kom en biografisk film om forfatteren bag romanen *Mørket i Hill House*. Hvem er forfatteren?

Geografi

11) Alex Garland udgav i 1996 romanen "Stranden", som senere blev filmatiseret. Historien handler om backpackeren Richard, der under sin rundrejse i Asien hører om en mytisk strand, der skulle være et uspolet paradys. I hvilket land ligger stranden?

12) Hvem er forfatteren bag *Tjenerindens fortælling*, der udspiller sig i Gilead?

13) Joseph Conrad skrev i 1899 romanen *Mørkets hjerte*, hvor en engelsk styrmand fortæller om en dramatisk rejse på en flod i ... hvilket land?

14) I hvilken landsdel udspiller de fleste af Erling Jepsens romaner sig?

15) Hvilken forfatter skrev historien om drengen Nils Holgersson, som forvandles til en nisse og rejser gennem hele Sverige på ryggen af en hvid gase?

Sport

16) Fredrik Backman har skrevet romanen *Bjørneby*, hvor en bestemt sportsgren nærmest er byens eksistensberettigelse. Hvilken sportsgren?

17) Amy Dawes har skrevet sportsromance-serien *Harris*, der handler om en håndfuld uimodståelige engelske brødre, som alle er professionelle sportsudøvere. Hver bog følger en kvindelig hovedperson, som indleder en affære med en af brødrene. Men hvilken sportsgren dyrker brødrene?

18) I *Outsideren* af Stephen King bliver en dreng myrdet, og alle beviser peger på træneren Terry Maitland, som dog har et skudsikkert alibi. Hvilken sportsgren er Terry træner i?

19) Malte Tellerup udgav i 2023 den biografiske roman *Mestrene*, hvor han fortæller om, hvordan han trods et stort talent endte med at vende sporten ryggen. Hvilken sportsgren dyrkede Malte Tellerup?

20) Romanen *Petit Petit* af Mette Sø handler om en kvindelig sportsudøver indenfor hvilken sportsgren?

21) Hvad hedder forfatteren til romanen *Kvinden der kom med kage*, der handler om Ingrid, som bor alene og kæmper med fortidens oplevelser, da en ung kvinde pludselig dukker op med en kage.

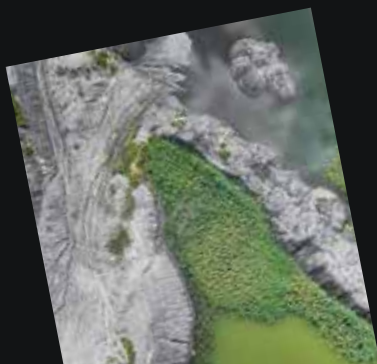
22) Karen Blixen skrev en kortroman om en fransk kvinde, der flygtede til Norge. En dag vinder hun en stor sum penge, som hun bruger på en storslået middag for byen. Hvad hedder historien?

23) Mich Vraa har skrevet romanen *Under en anden himmel* om Emma, som har mistet sin far og er ved at rydde hans hus i Frankrig. På en vandretur møder hun 83-årige Ritou, og langsomt spirer et venskab frem. Hvilken beskæftigelse har Emma?

24) Masayuki Kusumi har skrevet *Den ensomme gourmet*, en tegneserie der fortælles i 18 korte episoder, hver med et bestemt spisested eller en specifik ret i fokus. Hvor kommer Kusumi fra?

25) Morten Remar har skrevet en krimi om mesterkokken Adam Brandt fra restauranten Amok, der står overfor at modtage sin tredje Michelin-stjerne. Men pludselig begynder en lavine af ulykker at ramle ned over ham. Hvad hedder bogen?

SVAR! Du finder alle svarene på ovenstående spørgsmål på side 36. Lad nu være med at snyde!

Hvis der i grinet er noget dybere på spil

Vi har taget en snak med manden bag ord-oplevelser som LitteraturJam og lokale mesterskaber i Poetry Slam, lokale Tobias Dalager, som er aktuell med digtsamlingen *Om nogle år*.

Af Marie Hastrup, formidler | Foto: Stine Schjötler

Hvordan og hvornår opstod ideen til *Om nogle år*?

– Engang for rigtig mange år siden blev jeg spurgt, om jeg ville komme og lave en workshop i Poetry Slam på min gamle højskole – Grundtvigs Højskole i Hillerød. Det var i forbindelse med en ordfestival, og jeg besluttede mig for at skrive noget til lejligheden. På det tidspunkt var der meget debat om tonen i debatten, og der var mange, som gav udtryk for, at det så mere og mere skidt ud for det danske sprog. Man mente vidt og bredt, at det var ved at gå i forfald.

– Jeg ville gerne skrive sjove og positive digte og om muligt give folk et smil på læben.

Samtidigt havde jeg mange store oplevelser med sproget i det litterære miljø rundt omkring i Danmark, og jeg var begyndt at interessere mig for positiv psykologi. Jeg havde store forhåbninger for fremtidens sprogbrug, og jeg formulerede det i min ordtopi, som er det første digt i digtsamlingen. Dette digt har været som et manifest for mig lige siden. Jeg kunne godt lide at skrive på den form, som jeg havde fundet, og jeg kunne godt lide idéen om en positiv poesi.

Jeg syntes godt, at mange digte kunne blive meget triste og dystre – og det kan der jo også være brug for –

Om nogle år

Tobias Dalager er bosat i Horsens og er aktuell med digtsamlingen *Om nogle år*, der udkom i august 2024. Du kan læse et af digtene på bagsiden af dette magasin.

men jeg ville gerne skrive sjove og positive digte og om muligt give folk et smil på læben.

Første gang jeg fik idéen om, at det kunne blive udgangspunktet for en hel digtsamling, var på et sommerferie-skrivekursus på Testrup Højskole for fem år siden. Sidste år lavede jeg så det nytårsforsæt, at jeg skulle sende manuskriptet af sted inden nytår, og det gjorde jeg så.

Hvad skal læseren tage med sig fra din bog?

– Jeg håber rigtig meget, at læseren kommer til at smile og grine og måske se verden på en ny måde – måske endda lege med på idéerne. Jeg håber, at bogen kan blive et positivt afbræk i en travl hverdag. Måske endda at bogen kan inspirere til at følge sine egne fremtidsdrømme for sig selv og for verden.

Hvad kan litteraturen for dig? Og er der et værk eller to (udover dit eget), du vil anbefale andre at læse?

– For mig er litteraturen – og måske især poesien – et sted, hvor alt er muligt, og hvor der er plads til fantasien og magien. Man kan finde på sine egne regler og skabe en verden, man kan forsvinde væk i. Når hverdagen bliver svær, er litteraturen et sted, hvor man kan finde trykthed og ny energi. For mig handler det meget om at komme til at grine. Det er noget af det bedste i verden. Især hvis der i grinet er noget dybere på spil. Derfor er jeg helt vild med Jens Blendstrup og Erlend Loe. Så har man ikke allerede læst den, er *Doppler* et godt sted at

starte hos Erlend Loe, og Jens Blendstrups *Luskefisefortællinger* kan også noget helt særligt for mig.

Hvad er din tilknytning til Horsens?

– Jeg bor sammen med min kæreste, Annette, i Stensballe. Jeg flyttede til Horsens for hende, og det er jeg så lykkelig for. Vi flyttede sammen i hendes lejlighed på Emil Bojsens Gade for 3-4 år siden og flyttede så i noget større herude i Stensballe for et par år siden, så der bedre var plads til at have hund. Vi kaldte hende for en dyr hund dengang. Der er heldigvis også plads til at have børn, for min kæreste er gravid.

Er der et sted i Horsens, som betyder noget særligt for dig?

– Der er rigtig mange steder i Horsens, som betyder noget for mig. Ud over skoven og stranden, kunstmuseet og biblioteket vil jeg fremhæve Platform K. Da jeg i starten pendlede til Horsens for at se Annette, mødte jeg Julie Due Steffensen på daværende Café Grus. Det var sådan en dag, hvor togene var meget forsinkede, og så havde jeg pludselig tid til en kop kaffe. Da hun hørte, at jeg skrev digte, begyndte vi at finde på alle mulige skæve litterære koncepter sammen. Det er skønt at være på Platform K. Der er dejlig mangfoldigt og et væld af spændende og hyggelige arrangementer, klubber og koncerter. Der er plads til at være kreativ og nytænkende – sådan nogle steder trives jeg godt.

Du kan låne Tobias Dalagers digtsamling på biblioteket, og skriver du selv, kan du læse op til LitteraturJam el. deltage i Poetry Slam. Hold øje med bibliotekets hjemmeside for dato.

LitteraturJam

LitteraturJam har de seneste år været et fast element under Horsens Holder. Arrangementet, et samarbejde mellem Platform K, Horsens Bibliotek og digter/poetry slammer Tobias Dalager, er en unik oplevelse med litteratur og ord i centrum. Der bydes på både traditionel litteraturoplæsning, åben scene, fælleslæsning, skriveøvelser og Horsens Pokalfinale i Poetry Slam!

LitteraturJam er både for dig, der har ord i maven eller i skrivebordsskuffen og som gerne vil prøve dem af overfor et live-publikum.

Hold øje med hjemmesiden

Hør hele omtalen
i vores podcast
der hvor du lytter

Til ørerne. Til natbordet.

Hvad vil du helst læse: Det, som dine venner også læser – eller det, som de endnu ikke har opdaget?

Af Janus Andersen, formidler | Foto: Forlagene

Begge dele kan være lige spændende, det ved vi godt. Men i podcasten Håndplukket forsøger vi at blæse og have mel i munden; vi skifter nemlig mellem at snakke om alt det mest efterspurgte og så alle de små, overraskende titler, som måske ikke har det store reklamebudget. For det er der, vi finder de spændende emner, de skæve vinkler og de overraskende titler, som man

ikke finder rundt omkring på folks natborde.

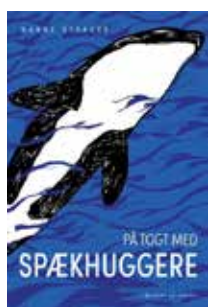
Håndplukket er vores podcast, hvor tre bibliotekarer mødes og snakker om de nye titler, der er blevet indkøbt til biblioteket: Romaner, fagbøger, børnebøger, film og alt det andet. Og der er ingen tvivl om, hvad de finder mest underholdende.

Her fortæller Janus om tre favorit-fagbøger – som måske finder vej til dit natbord?

Werner Herzog: *Hver for sig og Gud mod alle*

Det er ganske få af den tyske instruktørs film, jeg har set, og jeg kender ham mest som en mærkværdig og genkendelig stemme, der taler ind over smukke billeder. I hans selvbiografi er stemmen på skrift, men alligevel på mystisk vis genkendelig – for de smukke billeder er der stadigvæk, omend kun i læserens hoved. *Hver for sig og Gud mod alle* er ikke en sammenhængende biografi, mere en samling historier, men de er så inderligt fornemt og humoristisk fortalt, at man må lade sig rive med.

Hanne Strager: *På togt med spækhuggere*

De seneste år er spækhuggere begyndt at angribe og sænke både, bl.a. ud for Spanien – og de lærer hinanden, hvordan man gør. Det lyder som starten på en gyser, men det er også et fingerpeg om, hvor interessante de store pattedyr er. Og et af de mennesker, der kan fortælle levende om vores forhold til dem, er Hanne Strager. Hun kan f.eks. fortælle om den store spækhuggerkrig, om norske spækhuggeres dialekter og om spækhuggere, der arbejdede sammen med mennesker. Kan man ønske sig mere?

Sophy Roberts: *Sibiriens glemte klaverer*

Hvad ville du forvente at finde i den sibiriske ødemark – udover ekstrem kulde og død? Du ville nok blive temmelig overrasket over at støde på et klaver. Men det er, hvad Sophy Roberts går på jagt efter i bogen *Sibiriens glemte klaverer*. Det er en sær sammensætning, men det er den slags, der giver spændende resultater, og det er Roberts' blanding af rejseberetning og kulturhistorie uden tvivl. Meget velskrevet og fascinerende fortælling om flere års rejser rundt i Sibirien efter klaverer og flygler!

Sammen sorterer vi mere

Fra efteråret 2024 skal alle i Horsens Kommune sortere 10 affaldstyper derhjemme. Vi sorterer allerede de fleste, men mangler at sortere blød plast, mad- og drikkekartoner, pap og tekstilaffald. På plakaten herunder kan du blive klogere på den nye affaldssortering. De 10 affaldstyper fordeles i fem rum – uanset om du har dine egne affaldsbeholdere eller deler med andre. Du kan læse mere om den nye affaldsordning og få svar på dine spørgsmål om sortering, poser mm. på www.horsens.dk/sortering2024.

PLAST

TØMT OG
SKRABET.

Ja tak:

- › Plastbakker (uanset farve - også sorte)
- › Plastflasker
- › Plastposer (uden metalfilm)
- › Plastfolie og -film
- › Bobleplast
- › Plastlegetøj (uden elektronik)

MAD- & DRIKKE- KARTONER

TØMT, SKRABET
OG KLEMT FLAD.

Ja tak:

- › Mælkekartoner
- › Yoghurtkartoner
- › Juicekartoner
- › Kartoner fra drikkevarer for f.eks. saftvand
- › Kartoner fra mad f.eks. flåede tomater, sovs og bønner

GLAS

LØST LÅG, TØMT
OG SKRABET.

Ja tak:

- › Glasflasker uden pant
- › Vitaminglas
- › Glasskår
- › Glasflasker fra f.eks. ketchup og dressing
- › Glasemballage fra f.eks. rødbeder, pulverkaffe og syltetøj

METAL

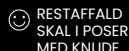
TØMT OG
SKRABET.

Ja tak:

- › Konservesdåser
- › Foliebakker
- › Drikkeåser (uden pant)
- › Fyrfadslysholdere
- › Kapsler og låg
- › Stanniol

RESTAFFALD

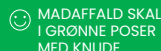
RESTAFFALD
SKAL I POSER
MED KNUDE.

Ja tak:

- › Pizzabakker
- › Gavepapir og gavebånd
- › Hygiejneprodukter
- › Cigaretskodder
- › Vådt papir og pap
- › Støvsugerposer
- › Bleer

MADAFFALD

MADAFFALD SKAL
I GRØNNE POSER
MED KNUDE.

Ja tak:

- › For gammel mad
- › Æggeskaller
- › Blomsterbuketter
- › Kaffefiltre og teposer
- › Kød og pålægsrester
- › Køkkenrulle fra brug i køkkenet

PAPIR

RENT OG TØRT.

Ja tak:

- › Aviser
- › Reklamer
- › Kuverter (med eller uden rude)
- › Papirposer
- › Magasiner
- › Kvitteringer

PAP

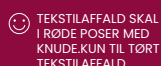
RENT OG TØRT.

Ja tak:

- › Papkasser
- › Paprør fra køkken og toiletruller
- › Æggebakker
- › Papæsker fra f.eks. cornflakes og havregryn
- › Bølgepap
- › Skotøjsæsker

TEKSTILAFFALD

TEKSTILAFFALD SKAL
I RØDE POSER MED
KNUDE. KUN TIL TØRT
TEKSTILAFFALD.

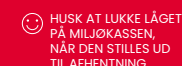
Ja tak:

ØDELAGT TØJ OG TEKSTIL:

- › Ødelagt tøj som f.eks. strømper, t-shirts, hue, vanter, bukser
- › Stofbleer (rene)
- › Dele og stykker af tøj
- › Viskestykker og karklude
- › Håndklæder
- › Stofrester

FARLIGT AFFALD

HUSK AT LUKKE LÅGET
PÅ MILJØKASSEN,
NÅR DEN STILLES UD
TIL AFHENTNING.

Ja tak:

- › Spraydåser
- › Batterier
- › Småt elektronik
- › Neglelak og neglelakfjerner
- › Kemikalier (helst i original emballage)
- › Lyskilder f.eks. el- og LED-pærer

Få mere information
om sortering på:
horsens.dk/sortering2024

Klip mig ud
og brug mig når
du sorterer.

Magien ved højtlesning for voksne

At opleve litteraturen sammen med andre bringer meget positivt med sig. Det kan åbne vores øjne for ny litteratur og give os tiltrængte pauser i hverdagen. Noget peger endda på, at det kan være decideret sundhedsfremmende. Bliv klogere på nogle af effekterne af læsefællesskaber lige her.

Af Marie Hastrup, formidler | Foto: Pexels

Vi er vilde med læsefællesskaber her på biblioteket! For både børn og voksne. Der sker nemlig noget ganske særligt mellem teksten og læserne eller lytterne, når litteratur bliver omdrejningspunktet for et fællesskab. Hvad dette ganske særlige præcist er, kan dog være lidt svært at sætte en finger på. Heldigvis er der de senere år blevet forsket en del inden for felterne 'Litteratur og sundhed' og 'Kultur som medicin', og meget tyder på, at fællesskaber om litteraturen faktisk har positive bivirkninger på vores almene sundhed og velvære.

En metode, der har været omdrejningspunktet for meget af denne forskning, hedder guidet fælleslæsning. Her kombineres højtlesning med samvær og en guidet samtale. Man kan blive uddannet læseguide inden for guidet fælleslæsning, og på Horsens Kommunes Biblioteker er efterhånden en god håndfuld formidlere blevet netop det. I løbet af det seneste års tid, har vi derfor etableret et par nye læsekredse for voksne på Horsens Bibliotek og i en af byens varmestuer. Læsekredse, hvor omdrejningspunktet netop er højtlesning, samtale og samvær.

Guidet fælleslæsning

I læsekredsene 'Læsetid 1 & 2' på Horsens Bibliotek mødes en lille gruppe voksne hveranden onsdag og læser i fællesskab en novelle og et digt. Formen er højtlesning med indlagte pauser, hvor der bliver talt om alt det, litteraturen sætter i gang hos den enkelte delta-

ger netop på det tidspunkt. Det er læseguiden fra biblioteket, som udvælger teksterne, læser højt og guider den fælles samtale undervejs.

Fordi der er tale om højtlesning, og fordi der ikke er nogen form for forberedelse eller krav om forhåndskendskab til skønlitteratur fra deltagerens side, kan alle kan være med. Det sættes der pris på, for som en af deltagerne siger: "Jeg kan rigtig godt lide, at man kommer uden forberedelse, at vi taler om det læste, og at der ikke er lektier for til næste gang."

Guidet fælleslæsning blev oprindeligt udviklet af den engelske The Reader Organisation i Liverpool, hvor metoden kaldes Shared Reading. I 2010 blev den hentet til Danmark og døbt guidet fælleslæsning af litteraturforsker Mette Steenberg, som dengang stiftede Læseforeningen, hvor hun i dag er direktør.

Sundhedsfremmende effekt

I gennem årene er der lavet meget forskning på, hvad den her metode med højtlesning og samtale kan, og det kan i dag påvises, at metoden har en positiv virkning på deltagerens sundhed. Selvom det skal understreges, at guidet fælleslæsning hverken er terapi eller sagsbehandling, så er der forskning, som peger på, at guidet fælleslæsning har en gavnlig effekt på deltagerne både sundhedsfagligt, socialt og kulturelt.

F.eks. konkluderer rapporten 'Tid til læsning', et projekt afviklet under Aarhus Universitetshospital 2016-2020, at "...læsegruppedeltagelse har en signifikant positiv effekt på depression, stress og angst.

Deltagerne oplever læsegruppen som en meningsfuld, tryk og stimulerende aktivitet, der bidrager positivt til deres hverdag."

Plus på den sociale konto

Også selvom man ikke har ovenstående lidelser at slås med, tyder meget på, at guidet fælleslæsning også kan give et kæmpe plus på deltagerens sociale konto. Mange knytter nemlig ofte relationer til hinanden, som rækker ud over læsegruppen, og man oplever et inkluderende fællesskab, hvor man bliver accepteret som den, man er.

Samtidig giver det at læse sammen også et fællesskab, hvor deltagerne kan åbne og forstå litteraturen på et dybere plan, end de gør, når de læser alene. Mange deltagere oplever også, at de bliver introduceret til nye typer af skønlitteratur, som ofte er med til at udvide deres forståelse af, hvad skønlitteratur overhovedet er.

Som en af deltagerne ved læsekredsen Læsetid på Horsens Bibliotek siger: "Selvom jeg læser rigtig meget, så har jeg aldrig rigtig læst noveller og digte. Guidet fælleslæsning har fået mine øjne op for den magi, der kan være i så kort en tekst ... Jeg har været så ovenud begejstret for at være deltager, fordi det har åbnet en helt ny verden for mig."

Fælleslæsning i varmestuen

Også når vi flytter fælleslæsningen ud af biblioteksrummet, kan metoden være med til at starte samtaler og give plads til pauser og refleksion. Formidler på Horsens Kommunes Biblioteker og uddannet læseguide, Miriam Yamil, fortæller her om det at læse højt i en af byens varmestuer:

Det at læse sammen giver også et fællesskab, hvor deltagerne kan åbne og forstå litteraturen på et dybere plan.

"Den største oplevelse ved at lave guidet fælleslæsning i varmestuen har været at se, hvordan litteraturen kan være med til at åbne op for både små og store snakke mellem vidt forskellige mennesker. En dag læste vi fx novellen *Den forsvundne pædagog* af Jens

Blendstrup, der beskriver et fremtidsunivers, hvor en børnehave er blevet erstattet af et højhus med 3000 børn, der alle har fået indopereret en lydæmper. Det affødte en længere snak om betydningen af omsorg for mennesker, men også hvad det betyder, hvis den omsorg forsvinder. En anden novelle, vi læste, endte i en diskussion om, hvordan man bør opføre sig i en vaskeskælder. Alle disse samtaler skaber på skønneste vis en samhørighed, for selvom vi alle er forskellige og har vidt forskellig bagage med os, så har de fleste prøvet at vaske tøj i en vaskeskælder, og de fleste kan relatere til at have mødt den person, der viste en særlig omsorg eller opmærksomhed.

Jeg synes i høj grad, at det viser, at litteraturen faktisk er for alle. Der er ikke det emne, der er for stort eller småt til at blive behandlet, og alle har noget at byde ind med, for alle mennesker har et levet liv, der gør dem i stand til at relatere og leve sig ind i teksten. Samtidig kan højtlesningen også tage én væk fra det, man kender. Jeg oplever i høj grad at fælleslæsningen også er et pusterum, hvor man kan koncentrere sig om et fiktivt univers, i fællesskab med andre, og måske glemme hverdagen og de ting, der ellers fylder, for en kort stund."

Kom og vær med!

Har du lyst at stifte bekendtskab med guidet fælleslæsning eller anden højtlesning for voksne, for eksempel Strik & Lyt, så hold øje med bibliotekets hjemmeside eller spørg personalet. En af deltagerne ved læsekredsen Læsetid giver den bedste anbefaling:

"Det har været interessant og givende at deltage i Læsetid! Hver gang gik jeg derfra med gode oplevelser og ny inspiration og viden."

Du er hermed inviteret.

Kilder:

Læseforeningen.dk: <https://www.laeseeforeningen.dk/forskning>
Rapport: "Tid til læsning" – læseforeningen
Bibliotekernes Sprog- og Læsespor, laesespoet.dk

Anbefalinger fra bogklubberne

Hvad skal jeg NU læse?!

Det kan du få svar på lige her! Vi har spurgt i vores **bogklubber for børn**, hvad de unge læsere vil anbefale. Noget af det kan du se her på siderne, men du kan også lytte til vores podcast fra børnebogklubberne.

Af Anna & Miriam, formidlere | Foto: Forlagene

At gå i bogklubberne går ud på en gang om måneden at mødes med jævnaldrende for at snakke om bøger, snakke om alt muligt andet og hygge sig. Det handler om at være sammen med andre, der også er glade for at læse.

Hvordan fungerer det?

Det er børn, der i fællesskab vælger, hvilken bog der skal læses til næste gang, og der er 3 regler i bogklubberne:

1) Bøgerne skal være tilgængelige som lydbøger, for at lytte til en bog tæller også.

2) Det er ikke lektier, så det er altid okay at lade være med at læse månedens bog, hvis man ikke har tid eller lyst – men de andre må gerne spoile, når vi mødes og snakker!

3) Det gælder om at hygge sig, så der er altid varm kakao og popcorn!

Hvor gammel skal man være?

Vi har 3 bogklubber på Horsens Bibliotek fordelt på alder: Bogklub for 9-11 årige, bogklub for 10-12 årige og bogklub for 13-16 årige. Du kan læse mere om bogklubberne på hjemmesiden.

Råd til læselyst

1

Bestem selv, hvad du vil læse – glem alt om smagsdommeri.

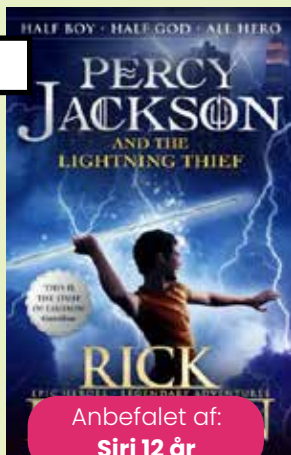
2

Gør læsesituationen hyggelig – fx med kakao og popcorn.

3

Tal med andre om det, du har læst.

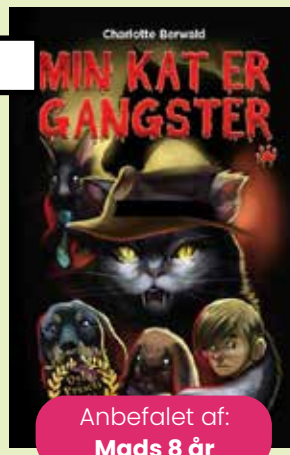
LÆST/SKAL LÆSES

Anbefalet af:
Siri 12 år

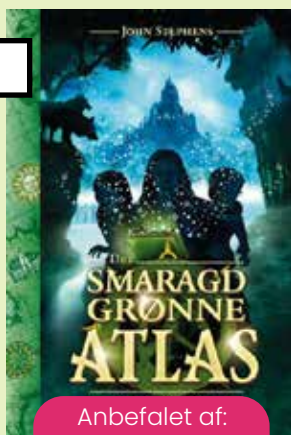
Anbefalet af:
Karla 15 år

Anbefalet af:
Mads 8 år

Anbefalet af:
Azra 14 år

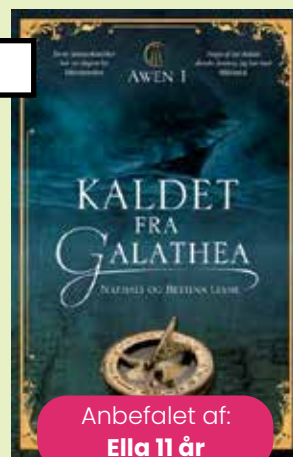
Anbefalet af:
Lili 16 år

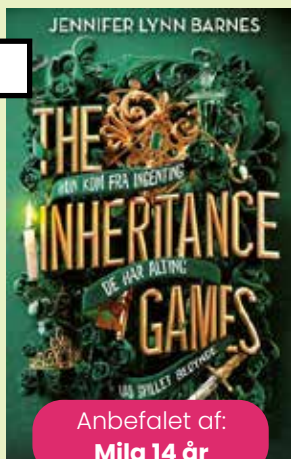
Anbefalet af:
Sylvester 10 år

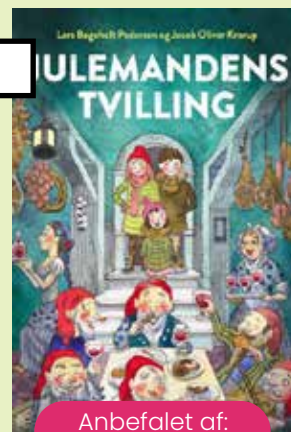
Anbefalet af:
Anna 11 år

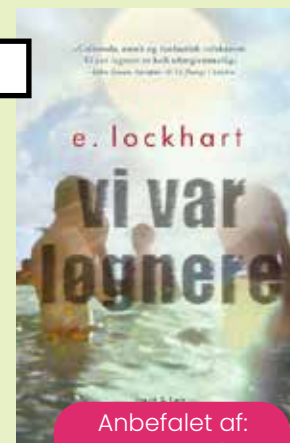
Anbefalet af:
Ella 11 år

Anbefalet af:
Mila 14 år

Anbefalet af:
Josephine 11 år

Anbefalet af:
Karen 15 år

Bogklubber for
børn taler om
bøger lige her

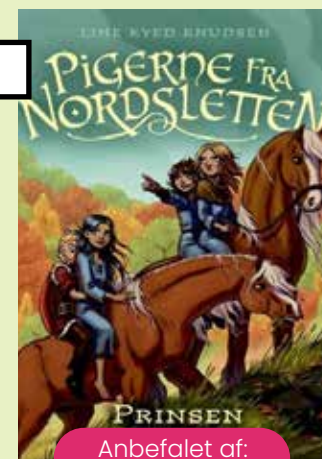
Og der er flere
læsetips på vores
instagram:

Anbefalet af:
Anna 11 år

Anbefalet af:
Ella 11 år

Anbefalet af:
Marie 10 år

Lav resteboller

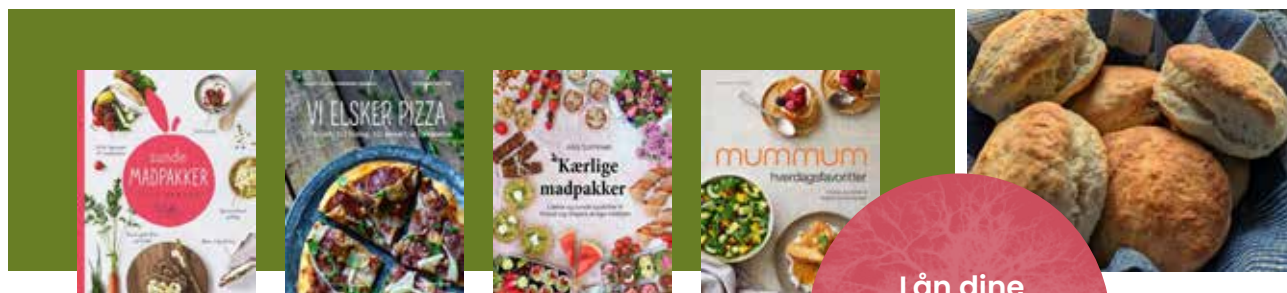
Her er min opskrift på boller med rester, som altid gør lykke i madpakken... næsten. Jeg bliver nemlig stadig hånet for den gang, jeg bagte boller med vand, jeg havde brugt til at opbløde broccoli i. Min datter nævner det mindst en gang om måneden, for ingen har brug for en madpakke der lugter af kål-prutter.

Af Anna Mathilde Nielsen, formidler | Foto: Pexels

Fremgangsmåde:

1. Opløs gær i koldt vand
2. Tilsæt resten.
3. Rør godt. Dejen skal føles som meget tyk havregrød. Er den for våd, så tilsæt 50 g. hvedemel ekstra.
4. Dæk skålen til og lad den stå i køleskabet natten over. Hvis der ikke er plads i køleskabet, så stil den udenfor (undgå temperaturer over 10 grader og under 0) eller i en kølig kælder eller lign.
5. Klat bollerne på en bageplade med bagepapir
6. Varm ovnen op til 220 grader, imens bollerne efterhæver en smule
7. Bollerne kan pensles med vand, æg eller mælkeprodukt, men det er ikke nødvendigt.
8. Bages i 20 minutter – hvis der er meget fiberholdige eller våde rester i, skal bollerne måske have 5 minutter ekstra. Mærk efter. 🟩

Annas læsetips | Forslag til madpakker og hverdagsmad

Lån dine
kokebøger på
biblioteket

Du skal bruge:

- 15 g gær
- 3,5 dl koldt vand
(heraf kan 1 dl erstattes af en rest af æg, hytteost, creme-fraiche eller andre mælkeprodukter)
- 100 g havregryn
- 300 g hvedemel
- 1½ tsk salt

- 1 tsk sukker

- Max 100 g rester.

(f.eks. revet gulerod, tilberedt kartoffel (mases eller blendes), majs, kogte ris, hakkede nødder, rosiner, havregrød, revet squash... Kun fantasien – og god smag – sætter grænserne. Hvis resterne indeholder meget væde, skal det være max 50 g, eller væden skal presses af.

Svar på pubquiz side 26-27

1. Jakob Melander	6. Frank Herbert	11. Thailand	16. Ishockey	21. Steen Langstrup
2. Copenhell	7. Tre små kinesere	12. Margaret Atwood	17. Fodbold	22. Babettes gæstebud
3. Dy Plambeck	8. Hvem ringer klokkerne for?	13. Congo	18. Baseball	23. Kok
4. Nick Cave	9. Notting Hill	14. Sønderjylland	19. Håndbold	24. Japan
5. Eik Skaløe	10. Shirley Jackson	15. Selma Lagerlöf	20. Cykling	25. Amok

Lån lidt balance og ro

I Legeteket på Horsens Bibliotek kan du låne legetøj og forskellige taktile og sansemotoriske materialer til børn fra 0-7 år.

Af Marianne Bjergø, formidler | Foto: Pexels

Legetekets materialer kan bruges som inspiration til sprogstimulering og aktivering i leg og derved medvirke til at øge færdigheder og kompetencer. Særlige materialer i samlingen har en mere beroligende effekt og kan hjælpe til en bedre grounding og øget kropsbevidsthed.

Tyngdematerialerne i samlingen er blandt de mest populære og udlånte materialer. Det kan være kugledyner, kæde- og kugleveste, kuglepuder og terapitæpper – ens for alle tyngdematerialerne er, at de påvirker berøringssansen og virker beroligende.

– Et tyngdemateriale skaber en øget kropsbevidsthed (...) og dynen eller tæppet giver balance og ro.

Berøringssansen er med til at skabe vores kropsbevidsthed og give os et billede af kroppen og dens grænser. Berøringssansen sidder i huden, og når huden berøres, sendes stimuli op til hjernen, som hjælper os med at skelne mellem, hvad der er 'mig', og hvad der ligger uden for 'mig'. Et tyngdemateriale går ind og påvirker berøringssansen og muskel- og ledsansen og skaber derved en øget kropsbevidsthed. Centralnervesystemet bliver stimuleret, og dynen eller tæppet giver balance og ro og mulighed for en bedre søvn. Materialerne stimulerer uden at forstyrre.

Alle kan gratis låne materialerne i Legeteket – du skal blot være oprettet som låner på Horsens Bibliotek.

Lånetiden er 1 måned. På bibliotekets hjemmeside kan du læse om de mange forskellige materialer, der kan lånes i Legeteket – brug QR koden her på siden.

Alle kan gratis låne materialerne i Legeteket, du skal blot være oprettet som låner på Horsens Bibliotek.

Læs mere om
legeteket
lige her

KRIMIMESSEN | 29-30. MARTS
2025

Horsens Kommunes Biblioteker **LIG MED MERE**

Interview med Kim Leine

I litteraturen kan man tale med de døde

Forfatteren Kim Leine mener, at alle forfattere bør skrive mindst én krimi eller spændingsroman. Læs med her og bliv klogere på forfatteren, der er aktuel med sidste bind i Karoline-trilogien.

Af Thomas Behrmann, formidler | Foto: Sara Galbiati

Vi har taget en snak med forfatter Kim Leine om bl.a. bibliotekets betydning, venskab med døde forfattere og om bøger som en sirenesang.

Er du vokset op med at gå på biblioteket? Og/eller gør du det i dit voksenliv?

- Biblioteket var et helle for mig som barn, et fredfyldt, spirituelt sted, hvor jeg mødtes med mine venner, Tolstoj, Dumas, Lindgren osv. Biblioteket var min kirke, et sted hvor jeg ikke var bange. Jeg får stadig denne følelse af ro og velvilje, når jeg nærmer mig et bibliotek i en provinsby, enten det er i Norge eller Danmark. Der er et helt særligt lys i vinduerne i bibliotekerne, der kan ses på lang afstand. Og der er en helt særlig lugt, når man træder indenfor, en skarp lugt af lim og cellulose, som jeg forbinder med gamle bøger. Nu besøger jeg mest bibliotekerne for at holde foredrag. Man kan sige, at tingene er vendt på hovedet, og at jeg er blevet en del af biblioteket, som andre søger hen til. Jeg har kort sagt fundet min plads i livet, klemt inde mellem kolleger og venner på en bogreol.

Hvad er dit første minde fra dit lokale bibliotek?

- Jeg kommer fra en norsk bygd, Seljord, hvor der var

et lille bibliotek, der var åbent nogle timer to dage om ugen. Bag skranken sad der en kvinde uden onde hensigter klar med sine stempler. Det var altid spændende at gå forbi hende og ind i rummet bagved, hvor bøgerne befandt sig. Her kunne alt ske, jordomrejser (Verne), krige (Tolstoj), fængselshistorier (Charriere), indisk road novel (Kipling), svensk landsbyidyl (Lindgren). Jeg tog en tilfældig bog, fik et blåt stempel med dato for tilbagelevering bag i bogen, gik hjem og læste dem. Bøgerne blev for mig det, jeg ikke havde i mit liv, fornuftige voksenrelationer. Dumas, Tolstoj, Kipling blev venner, og at de var døde for længe siden, betød ingenting, for i litteraturen kan man tale med de døde. Og jeg oplevede min første alvorlige forelskelse: Pippi Langstrømpe.

Hvilken bog var din første store læseoplevelse?

- Hector Malots *Frændeløs*. Jeg må af en eller anden grund have fået en dansk udgave, for jeg kan tydeligt huske, at titlen var stavet med "æ". Det var den første rigtige bog, jeg læste fra ende til anden. Jeg må have været ti år. Derefter gik det slag i slag.

Bøgerne blev en sirenesang, der kaldte på mig, når jeg lavede noget andet. Når jeg var i skole, når jeg var sammen med naboungerne, når jeg var til møde i Rigssalen (Jehovas Vidner), lød sirenesangen: Den tid, du bruger på det her, kunne du bruge

bedre ved at komme og læse mig. Og sådan har jeg det stadig.

Hvilken bog har samlet set gjort størst indtryk på dig?

– Umuligt at svare på. For almindelige læsere, dvs. læsere der ikke er forfattere, er det måske nemt nok. Men en forfatter, i hvert fald denne, læser bøger kontinuerligt og nok med indstillingen: Gad vide, hvordan den her er skruet sammen? Jeg finder min læseglæde i en god komposition, overraskende sprogfigurer, en stærk stemme og sjældent eller aldrig i eksistentielt eller filosofisk indhold. Er der en bog, der har ændret mig på en eller anden måde? Nej. Men samlet set har alle de bøger, jeg nogensinde har læst, formet mig til den, jeg er. Så overordnet kan man sige, at bøgernes komplette masse har haft en vigtig eksistentiel betydning for mig.

Er der en bestemt bog, person eller begivenhed, der har været medvirkende til, at du ville være forfatter?

– Det har vel været de bøger, jeg læste som ung, dem jeg har nævnt ovenfor. *Greven af Monte Christo* (Dumas) og *Krig og Fred* (Tolstoj), *Kim* (Kipling) og andre. Men det var snarere verdslige (dvs. ikke-litterære) begivenheder, der fik mig til at tænke på at være forfatter. Jeg arbejdede med en murer, da jeg var teenager. Hårdt og sundhedsskadeligt arbejde. Mester, der var ældste i vores menighed, var altid tavs og sammenbidt. Jeg kunne mærke, det altid kogte af indestængt vrede i ham. En dag forårsagede jeg, at han faldt på røven ned i en trillebør med cement, som jeg havde stillet bag ham. Han sprang op – og murede videre, uden et ord. Jeg var bange for ham, og det var en af de lange dage, hvor vi murede en eller anden grundmur eller garage, at jeg tænkte: Jeg vil være forfatter. Jeg vil være min egen chef.

Hvornår følte du dig som forfatter?

– Måske har jeg altid følt mig som forfatter. I hvert fald vidste jeg meget tidligt, at jeg ikke var en almindelig læser, for når andre talte om bøger, de havde læst, syntes jeg, det lød banalt og pinligt, og at de fokuserede på nogle ting, som jeg var ligeglad med. Da jeg begyndte at skrive, gjorde jeg det skjult. Jeg fortalte ikke nogen, at jeg ville være forfatter. Jeg skammede mig over det. Men da jeg arbejdede som stationssygeplejerske i bygden Kulusuk i Grønland, sad jeg nogle timer hver dag på sygeplejestationen og skrev målrettet. Det blev til tre bøger. Og jeg vidste, at de ikke duede. Sene- re, efter at jeg røg til bunds i misbrug og kom ud af det i live, skrev jeg det, der blev til min debutroman, *Kalak*. Jeg mærkede, at nu fungerede det. Men jeg følte ikke, jeg kunne kalde mig forfatter. Først efter at jeg havde udgivet min fjerde roman, *Profeterne i Evighedsfjorden*, der er helt løsrevet fra min egen historie, begyndte jeg

at præsentere mig med ordene: Jeg er forfatter.

Du har været på Krimimessen flere gange. Hvad har messen betydet for dig og dit forfatterskab?

– Krimimessens gæster er et særligt folkefærd. De er meget dedikerede, ofte nørdede, og de sidder og lytter til, hvad man siger, med stive ører og en notatblok. Efter min mening burde alle forfattere skrive mindst én krimi eller spændingsroman, for genren kræver et godt håndværk og en sproglig effektivitet, der kunne gavne mangen en "seriøs" bog. Jeg bruger ellers ikke udtrykkene "seriøs" og "underholdning" for at skelne mellem krimier og anden litteratur, da jeg synes at al litteratur bør være begge dele, seriøs og underholdende. I stedet skelner jeg mellem langsom og hurtig litteratur. Mine historiske Grønlands-romaner er udpræget langsom litteratur, mens mine Karoline-bøger er hurtige.

Hvilken bog vil du anbefale andre at læse?

– Regel nummer ét: Læs klassikere, f.eks. *Stormfulde højder*, *Middlemarch*, *Krig og fred*. Klassikerne besidder nogle kerne kvaliteter i litteraturen, der gør dem udødelige. Og så får de pulsen ned midt i nutidens jagen og masen. Regel nummer to: Læs af lyst. Hvis en bog ikke vil dig, så læg den væk, for altid eller til senere. Lystlæsning er vigtig. Pligtlæsning duer ikke. Regel nummer tre: Glem regel nummer to. Læs noget, du ikke har lyst til at læse. Læs noget, du er bange for. Udfordr din egen smag. 📖

GLÆD DIG TIL KRIMIMESSEN 2025!

Glæd dig til årets krimibegivenhed, hvor du kan opleve dine favoritforfattere både på scenen og i messeområdet til salg og signering - og til en række spændende programpunkter, der går bag virkelighedens og fiktionens kriminalsager...

KRIMIMESSEN

29.-30. MARTS
2025

Horsens Kommunes Biblioteker [LIG MED MERE](#)

Køb din billet på krimimessen.dk

Nyt af Kim Leine

Kim Leine er aktuel med tredje og sidste del i Karoline-trilogien – *Karolines krig*. Bogen er udkommet på Gyldendal den 1. oktober 2024.

UDKOMMET
1. OKT. 2024

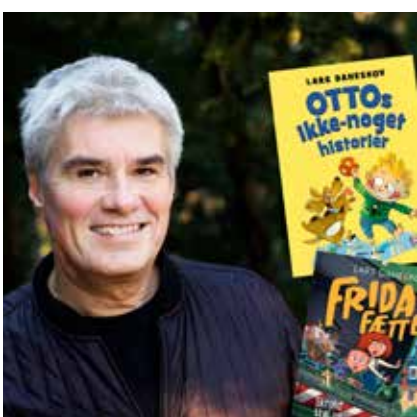

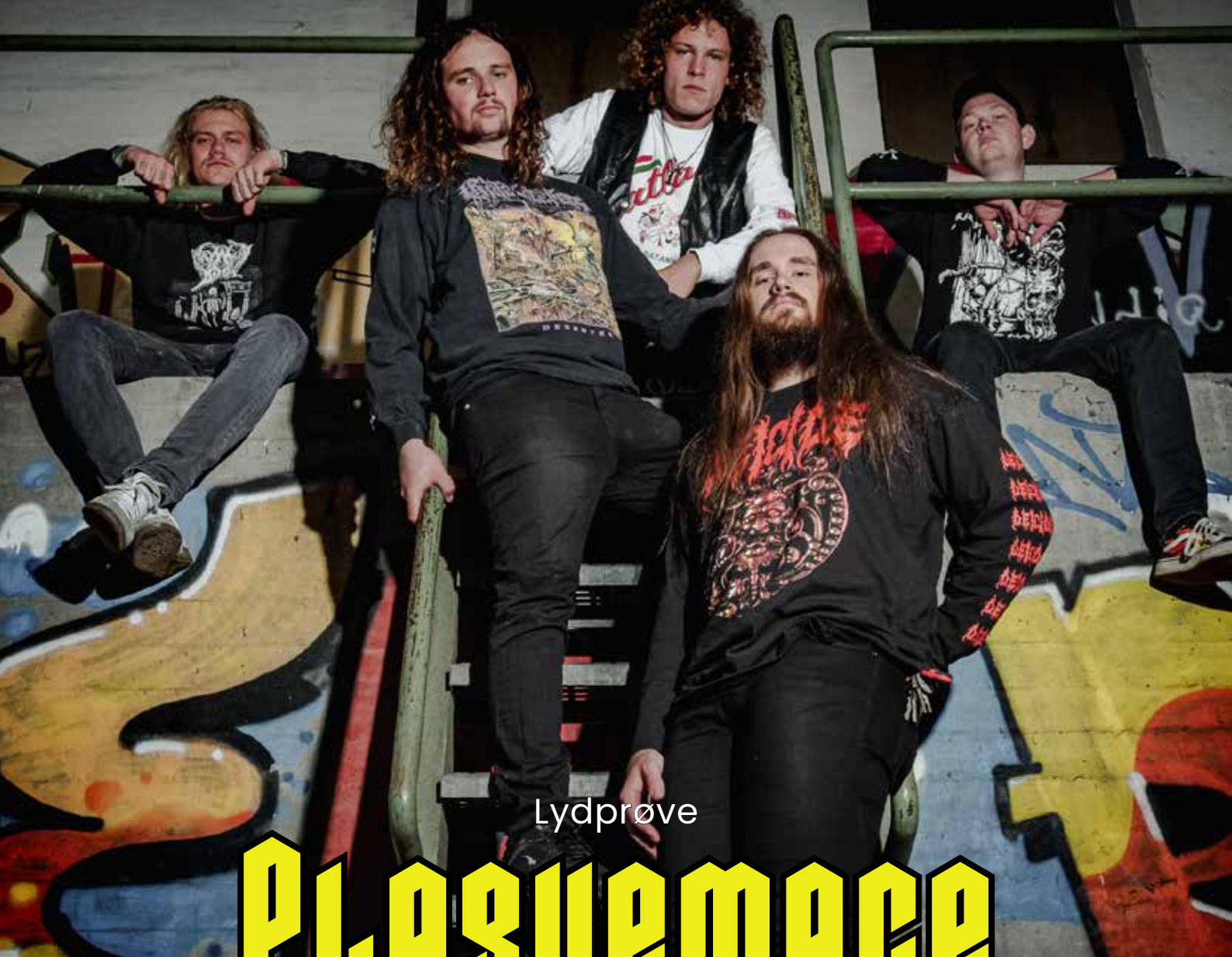
Tilbageblik Fik du set det, du ville?

Her kan du se, lidt af hvad der er sket på bibliotekerne i Horsens Kommune det seneste års tid.
Du kan se alle nye arrangementer på hjemmesiden eller tilmelde dig vores nyhedsbrev.

Følg os her:

Lydprøve

PLAGUEMACE

Det er ikke kun for 'skøre amøber' og det er ikke kun 'larm'. Ifølge bandet selv lyder det 'som at blive kørt over af et stort tog', og dét tog og den lyd voksede ud af en kælder i Horsens i sommeren 2019.

Af Inger Andersen, formidler | Foto: Malene Vinge Jakobsen

Musikbibliotekar Inger Andersen har taget en snak med dødsmetalbandet Plaguemace, der har hjemme i Horsens, og som i slutningen af 2023 debuterede med albummet *Reptilian Warlords*.

Vil I starte med kort at præsentere jer? Hvordan opstod Plaguemace, og hvem udgør i dag bandet?

– Plaguemace er et dødsmetalband bestående af Simon (guitar), Andreas (vokal), Anton (vokal og guitar), Ruben (bas) og Matias (trommer). De første spadestik til Plaguemace blev taget i sommeren 2019, hvor brødrene Simon og Andreas Truelsen begyndte at skrive

sange i Andreas' kælder. Simon tog i slutningen af 2019 på rejse i Japan og i mellemtiden fik Andreas stille og roligt samlet resten af orkesteret. Først kom Anton om bord, dernæst trommeslageren Matias og til sidst sluttede Ruben sig også til flokken. Da Simon vendte hjem fra Japan, begyndte bandet hurtigt at spille godt sammen og startede for alvor med at skrive sange.

Beskriv jeres musik? Hvad kendetegner jeres lyd?

Vores musik er meget larmende og lyder voldsomt. Det lyder nærmest som at blive kørt over af et stort tog. Distortede guitarer, buldrende trommer og en dyb growl vokal.

Hvor henter I inspiration til jeres musik? Hvilke bands ser I op til/inspirerer jer?

- Vi henter inspiration fra 90'ernes dødsmetal. bl.a. bands som Obituary, Morbid Angel, Cannibal Corpse og Entombed. vores guitarlyd er især meget inspireret af sidstnævnte. Derudover er vi alle meget betagede af bandet High on Fire, som er lidt en anden boldgade. Vi forsøger at få disse inspirationer til at spille sammen og på den måde forhåbentlig skabe vores egen lyd og udtryk.

Hvis man endnu ikke kender Plaguemace, men er blevet nysgerrig, hvilken sang synes I så man skal starte med, og hvor kan man finde jeres musik?

- Vores musik er tilgængeligt alle steder. Spotify, YouTube osv. Man skal nok starte med en sang som *Impenetrable Leather*. Denne sang viser meget godt essensen af en Plaguemace-koncert. Vil man derimod skabe sig et indtryk af alle vores inspirationer, skal man give *Ambrosia* et lyt. Sangen indeholder alle de elementer af metal, vi allerbedst kan lide.

Jeres debutalbum *Reptillian Warlords* udkom i slutningen af 2023. Hvornår kan man forvente at høre nyt fra jer? Og kan I allerede nu sige noget om hvad, man vil kunne forvente?

- Nej desværre ikke. Vi har ingen ide om, hvornår det nye kommer, men vi kan love, det bliver noget mere skizofrent og en smule mere eksperimenterende.

Der er sket rigtig meget for Plaguemace det seneste års tid. Plade- og bookingkontrakt med østrigske Napalm, interview i Metalhammer, Europa-tourné med brasilianske Crypta, optræden på Copenhell, etc. Har I kunnet følge med?

- Der har været fart på, men ja, vi kan nogenlunde følge med. Det er mange nye ting på en gang, men vi er oftest rigtig gode til at hjælpe hinanden og sørge for, alt spiller, så det virker ikke så uoverskueligt, som det måske havde gjort, hvis ikke vi var sådan et godt hold.

Hvilke drømme har I for Plaguemace? Hvor ser I jer selv om 3 år?

- Drømmen er selvfølgelig en dag at kunne leve af at spille musik, hvilket er meget, meget svært. Om 3 år har vi udgivet 1 eller to plader mere og spiller masser af shows rundt omkring i verden.

I har ry for at give den fuld smadder til jeres koncerter. Hvilken står klarest i hukommelsen og hvorfor?

- Copenhell. Det er den største og vildeste koncert, vi

har spillet til dato, og folk gik helt amok, så det er klart den, der er klarest i hukommelsen. Det skal dog nævnes, at vi nyder at spille alle shows, om der står 20 eller 2000, så er det bare mega fedt at spille live.

Horsens er kendt for koncerter med store internationale navne. Hvad tilbyder den jer som lokalt upcoming metalband? Har den været en god rugekasse?

- Ja! Vi har fået en del shows igennem Jeppe fra Platform K, hvilket har været et godt boost fra starten.

Har I nogensinde mødt fordomme i forhold til det at spille metal?

- Ja, klart! Men hører tit den der med "Det er kun for sådan nogle helt skøre amøber" og "fatter ikke man kan høre det larm" osv osv. Det skal dog nævnes, at det bliver mere og mere sjældent, vi oplever fordomme e.l. Folk synes tit, at det musik, vi laver, er noget larm, og det må de også gerne synes (for det er det jo sådan set), men vi synes, folk er gode til at give det en chance, og ofte ender det med, at de egentligt synes, det er meget fedt. 🤘

På Platform K kan
du leje øvelokale
- læs mere her

Mere Plaguemace

Plaguemace er Simon (guitar), Andreas (vokal), Anton (vokal og guitar), Ruben (bas) og Matias (trommer). Bandets musik er tilgængeligt alle steder - Spotify, youtube osv. De anbefaler, at man starter med at lytte til *Impenetrable Leather* eller *Ambrosia*. Se mere på:

Plaguemace.com

Levende biblioteker – sammen om kulturen

Levende biblioteker

Vi vil gerne invitere dig til at være med til at forme dit bibliotek i Søvind, Østbirk, Gedved og Hovedgård.

Med initiativet "Levende biblioteker" vil vi sammen med dig skabe et bibliotek med mere fællesskab, deltagelse og mangfoldighed. Vi kalder det at være igangsætter. Som igangsætter kan du booke dit bibliotek til forskellige aktiviteter og på den måde være med til at skabe et levende bibliotek. Du kan blandt andet låne dit bibliotek, hvis du vil starte din egen læseklubs eller

strikkeklub, eller hvis du vil holde et foredrag om hunde, droner eller noget helt tredje. Eller måske har du en børnegruppe og vil lave højtlesning, krea eller fællessang sammen med børnene. Biblioteket kan bookes på <https://fritid.horsens.dk/login.asp?wkid=9980>, og er du i tvivl om, hvordan man gør eller har gode idéer, er du altid velkommen til at skrive på ditbibliotek@horsens.

Du finder Søvind Bibliotek på Ravnebjergvej 12A, 8700 Horsens.

Du finder Østbirk Bibliotek på Peder Skrams Plads, 8752 Østbirk.

Du finder Gedved Bibliotek på Egebjergvej 1, 8751 Gedved.

Du finder Hovedgård Bibliotek på Stationsvej 4, 8732 Hovedgård.

Bogklub. Tøjbyttedag. Brætspilsaften. Strikkeklub. Hvad vil du?

Det er dit bibliotek, så brug det!
Til din egen bogklub, til en tøjbyttedag, til din faste brætspilsaften
eller et spændende foredrag? Og du må også gerne bare komme
og hænge ud med dagens avis.

Historisk, absurd og humoristisk

Mere og mere kinesisk litteratur dukker op på bibliotekets hylder, men hvad karakteriserer den, og hvordan bliver den valgt ud? Det kan du blive klogere på lige her.

Af Marie Hastrup, formidler | Foto: Xinxin Ren Gudbjörnsson & Li Liuyang

Hvordan vælger man, hvilke bøger der skal oversættes, blandt de mange tusind bøger, der er til rådighed på kinesisk? Og hvordan får man så fremmed et sprog og en kultur oversat, så de danske læsere får den samme oplevelse som de kinesiske? Bliv klogere med oversætter fra kinesisk Sidse Laugesen og redaktør Kasper Kaufmann fra Forlaget Klim.

Hvor startede jeres interesse for kinesisk litteratur?

Sidse: – Det var i forbindelse med mit studie på litteraturhistorie, hvor man helst skulle tilegne sig et ikke-vestligt sprog, og mit valg faldt på kinesisk. Bl.a. fordi jeg var interesseret i, hvordan den kinesiske poesitradition er knyttet sammen med beatpoetikken, og jeg gerne ville være i stand til at læse de gamle digtere fra Tang-dynastiet, som Li Bai og Wang Wei, på originalsproget.

– Hvis man går ca. 400 år tilbage, var kinesiske romaner typisk meget mere cykliske end vores. De har f.eks. ikke haft den der plottrevne hjem-ud-hjem eventyrstruktur i så høj grad, som vi har. – Sidse

Kasper: – Mit arbejde med kinesisk litteratur begyndte for ca. 10 år siden, da vi udgav den danske oversættelse af Yu Huas *At leve*, og det er indtil nu er blevet til ti romaner af tre forskellige forfattere. For mit vedkom-

mende var det ikke Kina som sådan, der var indgangsvinklen, det var god litteratur. Og det er jo stadig det, der interesserer mig ved kinesisk litteratur og ved alt andet litteratur, vi udgiver.

Er der særlige kendetegn ved kinesisk litteratur?

Sidse: – Tidsmæssigt er det et meget bredt spørgsmål, både fordi Kinas historie er så meget længere end vores, og fordi der udgives mange tusinde titler om året i Kina.

Hvis man går ca. 400 år tilbage, var kinesiske romaner typisk meget mere cykliske end vores. De har f.eks. ikke haft den der plottrevne hjem-ud-hjem eventyrstruktur i så høj grad, som vi har. Den kinesiske klassiker *Drømmen om det røde værelse* af Cao Xueqin er nærmest et uendeligt portræt af, hvad der sker i en familie dag efter dag uden meget af den lige linje, vi ofte kalder 'handling'.

Et andet forhold, som også afspejles i litteraturen, er Kinas særlige historie, også når det drejer sig om litteratur og kultur. F.eks. at man fralagde sig enhver kultur omkring år 1900, og man ændrede skriftsproget i samme periode. Langt senere kommer med internettet den globaliserede litteratur, og det hele har præget den kinesiske roman.

Kasper: – Kinesiske forfattere har ofte en anden måde at bygge en fortælling op på, end vi er vant til. Mange af de helt fabelagtige kinesiske romaner, jeg har læst, starter med, at det går rigtig dårligt, og så fortsætter det bare med at gå endnu værre derfra. Og alligevel er man som læser bare med. 'Den lykkelige slutning' skal ikke nødvendigvis findes i slutningen af romanen, men undervejs.

Hvordan udvælger I de romaner, der skal udgives på dansk?

Kasper: – Udover at det skal være godt, er vi også nødt til at vælge noget med en vis grad af genkendelse hos danske læsere. Selvom vi udgiver relativt ny kinesisk litteratur, har vi endnu ikke prøvet kræfter med helt nye og eksperimenterende værker – det gør Sidse og andre heldigvis på Forlaget Korridor. Vi har valgt romaner og forfatterskaber, som allerede har haft et liv i Kina eller andre steder i verden. Og fordi jeg ikke læser kinesisk, er jeg jo helt fuldstændig overladt til de mange dygtige folk, jeg har omkring mig, hvoraf Sidse er en af de mest prominente, som kommer og siger: "Det her, det er altså godt."

Forlægger hos Klim Kasper Kaufmann med forfatter Yan Lianke i København.

Sidse: – Det er et stort arbejde for både forlag og oversættere at finde værkerne. Jeg læser mig igennem mange fine bøger, som jeg alligevel vurderer, ikke er stærke nok til et liv blandt danske læsere. Vi vil gerne have de bedste værker oversat samtidig med, at vi gerne vil finde noget nyt. Men der er stadig en dejlig stor pulje af uoversatte hovedværker at tage af. Så det er ikke kun hårdt arbejde.

Kasper: – Selvom det er en hård arbejdsproces for Sidse, som jo skal læse sig igennem rigtig mange bøger, så er det helt fantastisk for de danske læsere, for det betyder, at der ikke udkommer dårlige bøger oversat fra kinesisk til dansk. Det er kun de allerbedste bøger, der bliver udgivet.

Hvordan går I til det her med at oversætte?

Sidse: – Det er vigtigt for mig ikke bare at oversætte ord for ord, men at oversætte så en dansk læser får den samme fornemmelse af værket som en kinesisk læser. Yu Hua var den første forfatter, jeg fik mulighed for at oversætte med romanen *Fortællingen om dengang Xu Sanguan solgte sit blod*. Det var vigtigt for mig at

få hans stil til at skinne igennem på dansk, og jeg satte mig ind i hans baggrund for at skrive. F.eks. er han meget interesseret i Kafka, i det absurde, og har en interesse i at beskrive virkeligheden, som den i virkeligheden er, og ikke som den socialistiske litteratur havde tegnet et glansbillede af. Det har jeg ladet skinne igennem i oversættelsen.

Humor er også et greb, som jeg synes er så enormt fantastisk ved Yu Hua. Han kan skrive sjove scener om noget, som ikke på noget tidspunkt er sjovt. Han kan få vendt vores blikke om, så man, i det man griner, tænker: Det er ikke særlig godt, at jeg griner af det her, der er så langt ude og så ondt. Det ville jeg også gerne have med over til dansk.

Kasper: – Vi er heldige at have håndfuld dygtige folk her i Danmark, der kan oversætte direkte fra kinesisk. I Danmark har vi nemlig tradition for at holde os tæt på den oprindelige mening af en tekst, når vi oversætter, i modsætning til f.eks. engelsksprogede oversættelser, hvor man godt kan finde på at tage afsnit ud eller skrive dem helt om, så værkerne "passer bedre" til den vestlige læser. Det gør vi ikke i vores oversættelser, som også ofte er mere poetiske og i tonen mere tro mod det oprindelige værk, er min vurdering.

Fornemmer I en stigende interesse for kinesisk litteratur i Danmark?

Sidse: – Det er svært at sige, om den er stigende, men jeg fornemmer en interesse for asiatisk kultur i det hele taget. Vi ser koreanske film og serier, der er K-pop og Manga og så videre.

Hvor Kina står i forhold til det, er dog svært at sige, for de kæmper lidt med et politisk image. Vi har ikke talt om censur i dette interview – det er et kompliceret og stort emne – men der er jo et system i Kina som gør, at den litteratur, der bliver valgt til udgivelse, ofte er den, der glorificerer deres eget land. Det er nok en af grundene til, at de bøger, vi har oversat på Klim, er af forfattere som Yan Lianke og Yu Hua, som har deres udspring i 1980'erne under en avantgardeperiode i Kina, hvor man skrev sig mere ind i verdenslitteraturen.

Kasper: – Jeg tror ikke, man kan komme uden om, at der er en større interesse for netop verdenslitteratur lige nu; vi ser både en stor interesse for afrikansk, arabisk og for asiatisk litteratur.

Og så er det jo dejligt, at litteraturfestivaler som Verdenslitteratur på Møn, som havde ny kinesisk litteratur på programmet i 2024, og LitteraturXchange i Aarhus, som havde besøg af Yan Lianke i 2024, inviterer kinesiske forfattere til Danmark.

Det hjælper på læsernes nysgerrighed efter noget nyt. Og det er godt, for det er jo i sidste ende læserne, der bestemmer, om vi udgiver mere.

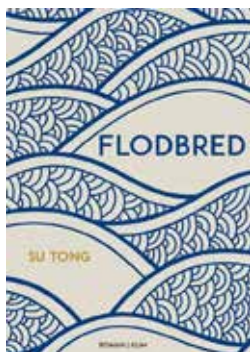
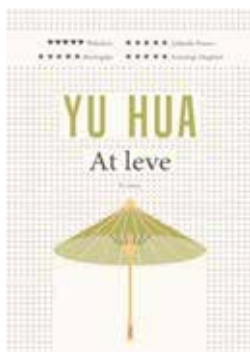
Læs kinesisk!

Hvis du har fået lyst til at kaste dig ud i den kinesiske litteraturs forunderlige univers, så får du her Kasper og Sidses bud på, hvor du kan starte:

Kasper: – **Yan Lianke, *Dage, måneder og år*, Forlaget Klim 2024, oversat af Susanne Posborg:** Et lille værk, hvor man får en ide om, hvordan kinesisk litteratur kan være humoristisk, rørende, kulturel, lærerig og så også grundlæggende en god historie.

Yu Hua, ***At leve*, Forlaget Klim 2015, oversat af Anne Wedell-Wedellsborg:** Et hovedværk i kinesisk litteratur og noget af den største og bedste litteratur, jeg nogensinde har læst.

Su Tong, ***Flodbred*, Forlaget Klim 2022, oversat af Sidse Laugesen:** Giver et indblik i en del af den kinesiske kultur, som var hel ny for mig. På en og samme tid absurd, historisk og blændende godt fortalt.

Sidse: – **Eileen Chang, *Kærlighed i en faldende by: Shanghairomancer*, Forlaget Korridor 2023, oversat af Sidse Laugesen og Rakel Haslund-Gjerrild:** Hvor Lu Xun er den kinesiske litteratur store fader, er hun den store moder. Shanghairomancerne er skrevet i 1940'erne, hvor Eileen Chang var i 20'erne, og spejler et verdensbillede, vi kender godt i dansk og europæisk litteratur, nemlig krigsårene. Man vil nok blive overrasket over, hvor mange ligheder, der i virkeligheden er. Smukke historier fra den tid.

– Hvis man er interesseret i at finde ud af, hvor kinesisk litteratur har sit ophav, så er Lu Xuns noveller fra 1919 et godt sted at starte. – Sidse

Yan Lianke, *De fire bøger*, Forlaget Gyldendal 2028, oversat af Susanne Posborg: Det er et stort værk, poli-

tisk på sin egen måde, spiller på den absurditet, vi ofte ser hos forfattere, der er vokset op med Maos taler og ideen om, at sproget er den eneste sandhed.

Lu Xun, *Opråb*, Forlaget Sand & Jern, 2018, oversat af Peter Damgaard: Hvis man er interesseret i at finde ud af, hvor kinesisk litteratur har sit ophav, så er Lu Xuns noveller fra 1919 et godt sted at starte. En meget smuk oversættelse. 📖

Oversætteren og redaktøren

Sidse Laugesen er Mag.art. i litteraturhistorie og kinesisk, digter og skønlitterær oversætter og formidler. Har vundet priser for sine digte skrevet på kinesisk, er desuden aktuell på dansk/kinesisk med digtsamlingen *Min hardcore høne*.

Kasper Kaufmann er Cand.mag. i litteraturhistorie og musikvidenskab. Seniorredaktør på Forlaget Klim, bl.a. ansvarlig for forlagets oversættelser fra kinesisk.

Mød eksperterne på biblioteket

SÆT KRYDS

**29.
JAN.
2025**

Læs. Lyt. Lykke.

3 veje til glæden ved eReolen

Af Janus Andersen, formidler

Hvad er eReolen?

Det er bibliotekernes tilbud med ebøger og netlydbøger. Og så snart du er oprettet som låner på biblioteket, har du også adgang til eReolen med dit CPR-nummer og din pinkode.

Du har adgang f.eks. på din smartphone via eReolens app – men også via din computer på ereolens hjemmeside, www.ereolen.dk.

Hvordan gør eReolen mig til et gladere menneske?

Ved at f.eks. at læse disse tre bøger – eller måske de kinesiske herunder. Der er bogstaveligt talt tusinder at vælge imellem, både som ebøger og lydbøger, hvis du foretrækker at lytte.

Vi anbefaler:

En øko-thriller-komedie

Finske Juhani Karilas *Jagten på den lille gedde* er den bog, du ikke vidste, at du ville komme til at elske. Men det gør du. En kvinde jagter en gedde, mens en politibetjent jagter hende, mens alt bliver mere besværligt

med skovtrolde og alskens sære væsener. Jo, alt kan ske i Lapland – og lidt til.

Den fra 1955

Folk var ikke sjove i gamle dage, det ved enhver. Alt var i sort/hvid, og folk var meget alvorlige. Altså lige indtil man læser Benjamin Jacobsens *Midt i en klunketid*, der foregår helt tilbage i 1890'erne, mens sprudler over årtierne. Det er første del i serien om en familie, du vil elske (ikke at være født ind i).

Den barske krimi

Et dobbeltmord i Chicago og en privatdetektiv, der jager forbryderen – det lyder ikke sjovt. Men det bliver det, når man kombinerer det med magi, glimt i øjet og et stilsikkert blik på noir-genren. Hvis den kombination tiltaler dig, er det Jim Butchers *Stormfront*, du skal have fat i; den er første bind, så der er mere at kaste sig over.

Men det er der naturligvis altid – eReolen byder på bunker af titler, der passer til lige det humør, du er i. Og du kan altid spørge din bibliotekar om inspiration.

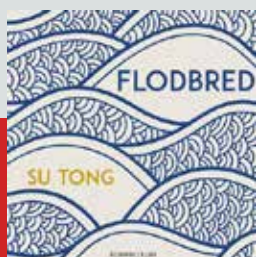
@Reolen

Bibliotekernes ebøger og lydbøger

Hent eReolens app, hvor du henter apps

Lyt til kinesiske lydbøger

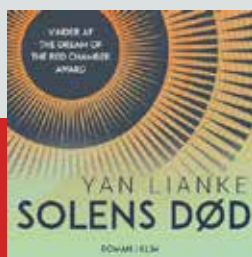
Du finder også nogle af de kinesiske bøger, som anbefales på siden overfor denne, på eReolen. På dansk eller engelsk. Lyt for eksempel til:

Su Tong, *Flodbred*

Yu Hua, *At leve*

Yan Lianke, *Solens død*

An Yu, *Efterklang*

TRE MINUTTER DER SKREV HISTORIE

I anledning af, at det svenske pop-band **ABBAs** sang **Waterloo** fylder 50 år, tager vi dig med på en lyntur tilbage i tiden til den lørdag i april, det hele startede.

Af Thomas Behrmann, formidler |
Foto: Fernando Pereira/National Archief

Lån ABBA CD'er,
DVD'er og vinyl
på biblioteket

Vi tager tilbage til lørdag d. 6. april 1974 i Brighton, England. Nærmere bestemt i koncertsalen Brighton Dome, som var klar til at huse den 19. udgave af Eurovision Song Contest. Her sad 1700 tilskuere klar til at overvære musikkonkurrencen, som ellers oprindeligt skulle være afholdt i Luxembourg, men blev flyttet til England i sidste øjeblik grundet økonomiske omstændigheder. Tiden op til havde været tumultarisk med afbud og ændringer, men nu kunne showet endelig løbe af stablen til glæde for de godt 200 millioner seere, der havde tændt for fjernsynet netop denne aften.

Ingen vidste, at de skulle være vidne til et historisk øjeblik, som ikke bare blev banebrydende i Eurovision-sammenhæng, men også fandt en afgørende

plads i musikhistorien helt frem til i dag.

For ude i kulissen sad det svenske bidrag til konkurrencen – bandet ABBA bestående af Agnetha, Björn, Anni-Frid og Benny – og ventede på at skulle optræde med sangen *Waterloo*.

En velkomponeret sang på 3 minutter med en glad og fængende melodi og med en rytme og et tempo skræddersyet til danseskoene. I teksten finder vi historien om Napoleon og slaget ved Waterloo som en allégorie for tabt og vundet kærlighed i et parforhold.

Det var en ørehænger og et vaskeægte hit. Det vidste bandet. Men at sangen skulle bryde lydmuren til det internationale musikmarked og med raket fart sende ABBA øverst på popmusikkens stjernehimmel var mere, end de havde forestillet sig.

Fra danseband til popfænomen

Spoler vi nogle år tilbage, havde de fire musikere, inden de dannede ABBA, alle været aktive på den svenske musikscene indenfor den folkekære dansebandkultur. En kultur og genre, som måske bedst kan sammenlignes med vores egen dansktop.

Både Agnetha og Anni-Frid startede i deres spæde teenageår med at synge i dansebands, inden de begge fik en solokarriere. Benny og Björn opnåede stor popularitet med henholdsvis dansebandsene Hep Stars og Hootenanny Singers, som op gennem 60'erne lå højt placeret på de svenske hitlister. De var tydeligvis fire dygtige musikere med både talent, ambitioner og en enestående flair for den gode melodi.

- ABBAs musik var sangbar, catchy og dansevenlig, og på overfladen fremstod den ligetil og let tilgængelig. Men løftede man pickuppen og kiggede nærmere på sporene, var det også musik præget af kompositorisk genialitet (...)

Fra tysk pop til franske chansons

Så det gik stærkt, da de fire svenskere fandt sammen som musikalske partnere og desuden også som partnere i privaten og dannede ABBA i 1972.

Særligt da bandet udgav albummet *Arrival* i 1976, eksploderede alt omkring dem. Med singler som *Knowing me, Knowing you*, *Money, Money, Money* og ikke mindst kæmpehittet *Dancing Queen* måtte verden overgive sig fuldt ud til en musikstil, som med aner til både tysk pop, franske chansons, italienske arier og svensk folkemusik havde en unik appel på tværs af landegrænser og folkeslag.

Bandet leverede sange med et tekstunivers, hvori de fleste kunne spejle sig og finde deres egen stemme, hvilket gav dem en stærk universel tiltrækningskraft.

Selv USA, som havde været tøvende med at tage bandet til sig, faldt nu pladask for de charmerende svenskere og deres på én gang opløftende, men også melankolske sange. Sange, som strøg til tops på hitlister verden over og her i flere tilfælde lagde sig lunt over bands som f.eks. Beatles.

ABBAs musik var sangbar, catchy og dansevenlig, og på overfladen fremstod den ligetil og let tilgængelig. Men løftede man pickuppen og kiggede nærmere på sporene, var det også musik præget af kompositorisk genialitet og med ofte camouflerede komplekse harmonier i både Agnetha og Anni-Frids fraseringer, men

også i Benny og Björns skarpt skårede arrangementer.

En musikalsk revolution

Men alting får en ende. Og efter godt ti hæsblæsende år med millioner af solgte albums, udsolgte stadiumkoncerter, musikrekorder og et næsten hidtil uset aftryk på musikindustrien nærmere det hele sig en afslutning. En kølig brise blæste ind over bandet. Forholdet mellem Agnetha og Björn gik i stykker, hvilket blev udtrykt i hittet *The Winner takes it all*, mens Anni-Frid og Bennys svanesang blev *When all is said and done*. Og kort tid herefter brød de bærende brædder i selve bandkonstellationen også sammen. Så med udgivelsen af det ottende studiealbum, *The Visitors*, i slutningen af 1981 var en epoke forbi.

Vidste du...

I 2024 blev ABBA æret med den kongelige svenske ridderorden, Vasa-ordenen.

Siden udgivelsen af singlen *Chiquitita* har ABBA doneret alle indtægter fra sangen til pigers rettigheder i Guatemala.

I forbindelse med ABBAs comebackalbum *Voyage* fik bandet lavet digitale hologramudgaver af sig selv – de såkaldte 'Abbatarer'.

The Sex Pistols var hemmelige ABBA-fans.

ABBA er de bedst sælgende svenske musikere nogensinde og har solgt over 500 millioner albums og singler.

Brugen af navnet ABBA skulle bandet forhandle med fiskeforetagendet Abba Seafood, som har brugt navnet siden 1838.

En epoke, som for alvor startede dén aften i Brighton Dome, da Agnetha, Björn, Frida og Benny gik på scenen og fremførte *Waterloo* for verden. Med deres effektfulde popsang, plateausko, stjerneformede guitar og iøjnefaldende og glitrende kostumer revolutionerede de Eurovision og blev trendsættere og verdensstjerner. De skabte et unikt udtryk og en langtidsholdbar lyd, der satte Sverige på verdenskortet som den melodiske popmusiks moderland.

Og her 50 år efter er det sange, der stadig bringer glæde, bygger broer og inspirerer på tværs af generationer verden over.

Så vi siger: "Thank you for the music, ABBA." 🎵

En rose er en rose er en rose.

Jeg vil se engkabbeleje.
Jeg vil se strand-hindeknæ.
Jeg vil se opret potentil
og almindelig hønsetarm.

Jeg vil have den rigtige
vilde natur tilbage.

En rose er en rose er en rose.
Og jeg kan ikke bare nøjes
med én blomst.

Jeg vil se stranddild,
vild gulerod
og kællingetand.

Jeg vil se hjertegræs,
storkenæb
og fjeldribs.

Kobjælde, lægebaldrian
og liljekonval.

Jeg vil se blåhat
og klokkeblomst,
engblomme
og perikon.

Jeg vil have den rigtige
vilde natur tilbage.

– Tobias Dalager, *Om nogle år 2024*

Horsens Kommunes Biblioteker

Tobaksgården 12
8700 Horsens
Telefon: 76 29 24 00
www.horsensbibliotek.dk

Horsens Kommunes
Biblioteker